

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 peti vrst a Din 2. do 100 vrst a Din 250 od 100 do 300 vrst a Din 3. večji inzerati peti vrsta Din 4. — Popusti po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Koroška ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

V Londonu in Parizu se pripravljajo na odločilni sestanek državnikov v Rimu

Važna posvetovanja v Londonu pred odhodom Chamberlaina in Halifaxa v Rim — Kaj pričakujejo od rimskega sestanka v Londonu in Parizu — Skupno odklonilno stališče glede italijanskih zahtev

London, 9. jan. br. Zanimanje javnosti je osredotočeno na bližnje potovanje min. predsednika Chamberlaina in Halifaxa v Rim. Po povratku min. predsednika z bojiščnega odhoda je bilo že več konferenc članov ožega kabineta na Downingstreetu, na katerih je Halifax predvsem obrazložil stališče francoske vlade, kakor ga mu je pojasnil francoski poslanik Corbin. V diplomatskih krogih poudarjajo, da je bilo doseženo popolno soglasje med angleško in francosko vlado glede bližnjih razgovorov v Rimu. Tega mnjenja je tudi diplomatski sodnik »Daily Telegraph«, ki meni, da bo Chamberlain svetoval Mussoliniju, naj ne izgublja časa za pričetek diplomatskih pogajanj o spornih vprašanjih s Francijo. Vsekakor je gotovo, da

si bo pustila Francija morebitne koncesije plačati na kakršenkoli način. Italijansko-francoske sporne zadeve sicer oficijelno ne bodo na dnevnem redu razgovorov v Rimu o priliki Chamberlainovega obiska, zato pa se bodo tem bolj obravnavale v neoficijelnih razgovorih.

Danes bo bržkone nova ministrska konferenca

LONDON, 9. jan. g. Vse zanimanje angleških političnih krogov in angleškega tiska je osredotočeno na bližnji obisk ministrskega predsednika Chamberlaina in zunanjega ministra lorda Halifaxa v Rimu. V angleškem tisku prihaja pri tem do izraza kaj pričakuje London od tega obiska. Običajno se bavi s tem diplomatski sodnik vodilnega londonskega lista »Times«.

ki v daljšem članku ugotavlja med drugim, da je odziv Chamberlaina na Mussolinijevo povabilo dokaz, da je angleška vlada daleč od tega, da bi izključevala od sodelovanja države, ki imajo drugačno obliko vladavine, kakor jo ima Anglija. Angleška vlada je prepričana, da lahko neposredni osebni razgovori odstranijo težave, ki izgledajo sicer nepremostljive in da so osebni stiki med vodilnimi državni ki najboljšo sredstvo za uvrstitev miru. Rimski obisk ne predstavlja nobenega poskusa, da bi se Italija odcepila od osi Rim-Berlin. Prav tako pa ta obisk nima namena omiliti odpor Francije proti italijanskim zahtevam. Angleška vlada v polnem obsegu priznava mesto, ki si ga je v mednarodnem svetu priborila Italija.

PARIZ, 9. jan. g. Ves pariški tisk posveča veliko pozornost obisku angleških državnikov v Rimu in podčrtava zlasti važnost predhodnega sestanka francoskih in angleških državnikov v Parizu. Ta sestanek tolmači francoski tisk kot dokaz, da vlada glede italijanskih zahtev med Parizom in Londonom popolno soglasje. Francija je pojasnila svoje stališče in je tudi z obiskom Daladiera v Tunis dala jasno razumeti, da bo odločno branila svojo posest. To stališče v polnem obsegu odobrava tudi London in zato tudi Chamberlain niti ne misli na kako posredovanje v Rimu. Če bo v Rimu prišlo do razprave o francosko-italijanskem sporu, bo Chamberlain pojasnil stališče Anglije in priporočil miren sporazum med Rimom in Parizom.

Zahvala

BEOGRAD, 9. januarja. AA. Za praznik Kristusovega rojstva in za novo leto so dobili Nj. Vel. kralj, Nj. Vel. kraljica Marija, Nj. Vel. knez namestnik in kraljevski dom čestitke od oseb in ustanov iz države in iz tujine. Po najvišjem nalogu je pisarni Nj. Vel. kralja čast zahvaliti se posameznikom in ustanovam za poslana čestitke in vsem, ki so se pri tej priložnosti vpisali v dvorne knjige.

(Iz pisarne Nj. Vel. kralja)

Knez namestnik v Rumuniji

Beograd, 8. jan. AA. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je odpotoval v Rumunijo, kjer se bo udeležil lova, ki ga njemu na čast prireja rumunski kralj Karol. V spremstvu Nj. Vis. kneza Pavla sta maršal dvora Boško Čolak-Antić in adjutant Nj. Vel. kralja polkovnik Slavica Cesa-rić.

Mraz v Rusiji

VARSAVA, 9. jan. g. Iz Moskve poročajo, da je nastal v Sibiriji nov mrzel val. V Leningradu so davi zabeležili že 19 stopinj pod ničlo, iz Sibirije pa poročajo o temperaturah do 60 stopinj pod ničlo.

Vročina v Avstraliji

SIDNEY, 9. jan. g. Vso vzhodno Avstralijo je zajel vročinski val. Zadnje dni temperatura neprestano narašča. Včeraj so zabeležili v senci 47 stopinj Celzija.

Poplave v Angliji

LONDON, 9. januarja. AA. Ker je na lepem nastalo toplo vreme, so v Angliji reke narasle. 16 rek je poplavilo več tisoč oralov zemlje. Nekateri kraji so popolnoma odrezani od sveta.

Ameriški državni dolgovi

Washington, 9. jan. w. Predsednik Roosevelt bo zahteval od kongresa, da povisa mejo državne zadolžitve od sedanjih 45 milijard na 80 milijard. V novem proračunskem letu bo državni dolg že skoraj dosegel najvišjo mejo, ker pa računajo, da bo pospešeno oboroževanje zahtevalo še večje izdatke, si hoče Roosevelt zagotoviti možnost nadaljnje zadolžitve. V republikanskih in konservativnih demokratskih krogih se pojavlja proti temu hud odpor.

Snežne razmere

Uradno poročilo Tujakoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, JZSS in SPD z dne 9. 1. 1939.

Kranjska gora 810 m: —6, sončno, 80 cm snega, pršič, drsališče in sankališče uporabna.
Kranjska gora — Vrhič 1523 m: —9, sončno, 95 cm snega, pršič.
Rateče-Planica 870 m: —7, sončno, 70 cm snega, pršič, skakalnica uporabna.
Planica-Slatina 950 m: —5, sončno, 80 cm snega, pršič, drsališče uporabno.
Pet-Petelinjek 1440 m: —1, sončno, 75 cm snega, pršič, mirno.
Dovje-Mojstrana 650 m: —10, sončno, 50 cm snega, pršič, mirno.
Bled 501 m: —9, sončno, 50 cm snega, osenjen, mirno, sankališče uporabno.
Pokljuka 1300 m: —8, sončno, 120 cm snega, pršič, mirno.
Bohinj »Zlatorog« 530 m: —11, sončno, 85 cm snega, pršič, mirno.
Dom na Komni 1520 m: —10, sončno, 230 cm snega, pršič, mirno.
Gorjune 1000 m: —12, sončno, 85 cm snega, pršič.
Dom na Kravcu 1700 m: —10, sončno, 145 cm snega, pršič.
Velika planina 1558 m: —6, sončno, 150 cm snega, pršič.
Kamniška Bistrica 601 m: —6, sončno, 70 cm snega, pršič.
Polzevo 620 m: —5, sončno, 45 cm snega, pršič, mirno.
Kureček 833 m: —9, sončno, 45 cm snega, pršič, mirno.
Nova vas (Bleke): —13, sončno, 40 cm snega, pršič, mirno.
Sodražica: —12, sončno, 40 cm snega, pršič, mirno.
Ruška koča 1249 m: —2, sončno, 35 cm snega, pršič, mirno.
Ribnica na Pohorju 715 m: —2, sončno, 35 cm snega, pršič, mirno.
Peca 1654 m: —10, delno oblačno, 100 cm snega, pršič, mirno.
Rimski vrelci 530 m: —12, sončno, 45 cm snega, pršič, drsališče uporabno.

Borzna poročila.

CURIE, 9. jan. Beograd 10.—, Paris 11.69, London 20.725, New York 42.873, Bruselj 74.80, Milan 23.30, Amsterdam 241, Berlin 177.50, Praga 15.15, Varšava 82.75, Bukarešta 3.25.

Intervencija velesil?

V Londonu so zaradi incidentov na čsl. meji zelo v skrbeh

LONDON, 9. jan. br. Tukajšnji diplomatski krogi so zelo v skrbeh zaradi poslednjih dogodkov na meji med Češkoslovaško in Madžarsko. V Londonu so prejeli poročila, po katerih more napetost med Češkoslovaško in Madžarsko neugodno vplivati na splošni mednarodni položaj ter povzročiti eksplozijo v Srednji Evropi. Zainteresirane velesile bodo zastavile zato vse sile, da se likvidira napetost, ki je nastala zaradi spopadov pri Mukačevu in zaradi ponovnih incidentov v pretekli noči.

Nov incident

BUDIMPEŠTA, 9. jan. AA. MTI: Pri incidentu pri Nagy-Goeveczu so Čehi bombardirali ta kraj z vžigalnimi granatami. Tri hiše so zgorjele. Neki češki podporočnik je prišel čez demarkacijsko črto in so ga ranili na madžarskih tleh.

Neresnične vesti o mobilizaciji v CSR

Praga, 9. jan. (DNB) Češkoslovaška vlada ponovno zavrača vse glasove tuje tiska o novih vpoklicih rezervistov v CSR in o zbiranju čet na poljski in madžarski meji.

Slovaška ponudba Madžarski

25 drugih občin za Mukačevo in Užhorod — Madžari odklanjajo

BUDIMPEŠTA, 9. jan. (Havas) Narodno socialistično glasilo »Viradat« poroča, da sta dva ugledna zastopnika Vološinove vlade prispela v Budimpešto, da se pogovorita z madžarsko vlado zastran odstopa dveh obmejnih madžarskih mest, ki ju je CSR pred kratkim

odstopila Madžarski, in sicer Mukačevo in Užhorod. Vološinova zaupnika Brastjanko in Dorinaj sta ponudila 25 ukrajinskih občin v zamenjavo za ti dve mesti. List je izvedel, da je madžarska vlada odklonila to ponudbo in da ni hotela niti v načelu o njej razpravljati.

Kaj bo prineslo 1. 1939

Češkoslovaški tisk napoveduje leto mednarodnih napetosti

Praga, 9. jan. br. Nedeljski listi razpravljajo o političnem položaju, ki bo nastal v tekočem letu po obiskih novih evropskih državnikov v raznih glavnih mestih Češkoslovaški tisk izraža upanje, da bo leto 1939 v mednarodni politiki zelo živahno ter izraža mnjenje, da ne bo prišlo do direktnih oboroženih spopadov, temveč se bodo posamezne države omejele na proučevanje medsebojnih moči in možnosti pripravevanja za izkoriščanje slabosti nasprotnikov. V splošnem med-

narodnem življenju in kaosu, ki se pričakuje v tekočem letu, si bo Češko-slovaška prizadevala, da ohrani svojo varnost in mir. Češkoslovaška vlada bo doprinesla vse za ohranitev miru, kakor je že doslej in kakor je tudi dokazala po poslednjih incidentih na madžarski meji s svojo diplomatsko intervencijo v Budimpešti, ko je predstavniki Češkoslovaške izjavili, da si želi Češkoslovaška prijateljskega sodelovanja z Madžarsko.

Nasprotniki Chamberlaina se organizirajo v posebno politično stranko ki si je postavila obrambo imperija za svoj glavni cilj

LONDON, 7. jan. r. Sedaj tudi v vladnih krogih priznavajo da ne gre podcenjevati pokreta za osnovevanje nove politične stranke, ki ga je sprožil Winston Churchill. Ta pokret zavzema vedno večji obseg in v novi stranki se zbirajo zelo vplivni predstavniki britanskega političnega življenja. Četudi se glavni iniciatorji še drže bolj v ozadiju, nastopa pa v javnosti za novi pokret zelo vplivni predstavniki vojske, parlamenta in tiska. Tako je sedaj objavljen, da so vstopili v novo stranko kapetan Little Hart, eden izmed najbolj znanih vojaških strokovnjakov britanske imperije, Duncan Sandy zet Winston Churchill, njegov sin Randolph Churchill in Burnham Barclay. Nova politična stranka se zavzema za združitev vseh narodnih sil za obrambo britanske imperije za pospešeno oboroževanje in nastopa odločno proti politiki sedanje vlade, ki je o njihovem mne-

nju vse preveč popustljiva napram totalitarnim državam. Nova stranka je naletela na velik odmev v parlamentarnih krogih; zlasti centum podpira novi pokret in so se prijavili v stranko zlasti vsi oni angleški politiki, ki so v zadnjem času javno izjavili, da se ne strinjajo s Chamberlainovo politiko. Ob strani stoji samo še bivši zunanji minister Eden in bivši vojni minister Duff Cooper, ki pa bosta kakor mislijo, ostala glavna stebra nove stranke. Prihodnji teden bo v Londonu ustanovna skupščina nove stranke, ki bo nato takoj pričela z organizacijo pristašev po vsem imperiju.

RIM, 9. januarja (Havas) 4. februarja bo 22. se sestanek veliki fašistični svet na svojo prihodnjo sejo. Ker bo ta seja po važnih januarskih sestankih, bo velikega pomena.

Angleški pritisk na Japonsko

Uvedba posebnih carin in davkov na japonsko blago in olajšave za Kitajce

LONDON, 9. jan. g. Kakor poroča »Daily Mail«, bo pred odhodom Chamberlaina in Halifaxa v Rim še važna seja ministrskega sveta, na kateri bodo sklepali o ukrepih, s katerimi hoče Anglija izsiliti od Japonske priznanje politike odprtih vrat na Daljnem vzhodu. Ministrskemu svetu bosta v zvezi s tem predložena dva predloga. Po enem predlogu naj bi se povišala carina in davki na vse japonsko blago, kar bi imelo za posledico prikriti bojkot japonskega blaga, na drugi strani pa naj bi se z raznimi ugodnostmi pri carinah in z dru-

gimi olajšavami pospešil promet kitajskega blaga. O tem so se v zadnjem času vodili diplomatski razgovori tudi z Zedinjenimi državami in nekaterimi drugimi ameriški republikami, ki bodo izdale slične ukrepe. Ni dvoma, da se je angleška vlada vdala pritisku londonske City. Pripravila se tudi akcija za okrepitev kitajskega dolarja, da bi se na ta način dvignila kupna moč Kitajske. Sprito finančnih težav, s katerimi se mora boriti Japonska, predstavljajo ti ukrepi za njo veliko nevarnost.

Afera paragvajskega konzula v Marseillen

Zide je z lažnimi potnimi listi spravljal v Ameriko

PARIZ, 9. jan. AA. Paragvajski konzul v Marseilu Ross je bil skupno z nekim odvetnikom po imenu Goldberger in še neko tretjo osebo aretiran zaradi gotovih mahinacij z lažnimi potnimi listi za izselitev v Paragvaj. Te osebe so bile aretirane na podlagi obtožbe nekega avstrijskega iz-

seljenca bančnika Kemenija, od katerega so omenjeni trije izvalili večje vsote denarja ter mu obljubili da mu bodo nabavili potni list za Paragvaj. Paragvajski poslanik v Parizu je tudi obtožil konzula v Marseilu zaradi izdajanja lažnih potnih listov.

Plaz zasul devet smučarjev

Huda nesreča v francoskih planinah

Lyon, 9. jan. AA. Iz Valloirea poročajo, da je tamkaj zasul plaz več smučarjev, ki so bili deloma iz Pariza deloma pa iz južne Francije. Doslej še ni nikakih poročil, ali je ekspedicija, ki je odšla reševati ponesrečence, imela uspeh ali ne.

Grenoble, 9. jan. AA. Včeraj popoldne skupno 9 smučarjev, ki se je mudila pod Mont-Blancem, zasul ogromen plaz. Po dosedanjih podatkih o tej smučarski nesreči na pobočju Galibiera (pokrrajina

Valloire) je smrtnih žrtev namanj osem.

Milan, 9. jan. AA. Italijanski listi komentirajo dalje zadnje Daladierjevo povelje »Corriere della Sera« piše, da je to potovanje samo poslabšalo položaj in da je Francija s tem samo še postavila novo oviro na pot k miru. »Gazzetta del Popolo« naglašja, da je vprašanje Sredozemskega morja nemogoče rešiti brez sodelovanja Italije.

Republikanska ofenziva v Španiji

Republikanci so zavzeli več strateško važnih postojank

Saint Jean de Luz, 9. jan. (DNB) Republikanska poročila trdi, da je ofenziva republikancev dosegla velik uspeh. Na cordobski fronti so republikanci zavzeli kraje Coronado in Granja Torreiermoso, ter važne postojanke v tajonerskih gorah. Poročilo priznava da imajo nacionalisti na katalonski fronti uspehe.

Salamanca, 9. jan. Havasov posebni poročevalec na estremadurski fronti poroča: Pri prodiranju proti Monte Rubiu della Serena so republikanci zavzeli postojanke pri El Quejido la Ramata in Sero Jonsillo. V Sierra Navari so pa republikanci zavzeli Pingamillo in Sierra Jero. Nacionalisti so hitro začeli pošiljati nove čete na pomoč.

Salamanca, 9. jan. Havasov dopisnik na estremadurski fronti poroča: Ob 8.30 so republikanske čete prispele v bližino Monteburja della Serena v pokrajini Badajoz.

Estremadursko bojišče: Posebni Havasov dopisnik poroča: Republikanska ofenziva se nadaljuje. Sovražnik dobiva neprestano ojačenja.

Barcelona, 9. jan. (Havas) Včeraj popoldne je pet trimotornih nacionalističnih bombnikov obsulo z bombami pristaniške naprave v Barceloni. Bombe so eno osebo ubile, sedem jih je pa ranjenih. Bombardiranje se je vršilo v trenutku, ko se je več članov francoske parlamentarne delegacije mudilo v barcelonski luki.

Francova poročila

SALAMANCA, 9. jan. (DNB). Poročilo nacionalističnega poveljstva kategorično

Republikancem primanjkuje živil

Barcelona, 8. jan. AA. Predsednik Azana je sprejel zastopstvo francoskih parlamentarcev, ki je včeraj obiskalo bojišče v spremstvu postancev republikanske Španije.

PARIZ, 9. jan. g. Delegacija francoskih parlamentarcev, ki je obiskala republikansko Španijo, se je sinoči vrnila na francosko ozemlje. Španski komisar, ki jih je spremljal, je ob slovesu apeliral na francoske parlamentarce, naj se zavamejo za to da bo Francija priskočila republikanski Španiji na pomoč z živili. Zaradi oviranega dovoza je začelo v republikanski Španiji primanjkovati živil.

Usmiljenje in zločin

Dekletu je rešila življenje — Vedela je, da bo kaznovana

Ljubljana, 9. jan. Citali smo že o umorih iz usmiljenja in o senzacionalnih okolščinah, takih umorov, ki sprožijo v javnosti ankete in debate o upravičenosti ali neupravičenosti kogarkoli, da kakorkoli pretrga nit življenja človeku in ga za vselej reši groznega trpljenja. Našo javnost ne razburjajo taki dogodki, na sodniji pa se le tu pa tam razkrije problem usmiljenja in zločina. Ne gre v takih primerih za umor v pravem pomenu besede, temveč za kriminalni abortus.

Pred dnevi sta sedeli na zatočni klopi neka ljubljanska babica in neko komaj 18 let staro dekle. Takih parov je na zatočni klopi čedalje več, kakor smo že poročali, ta primer pa je zaradi tega vzbudil pozornost, ker se je babica zagovarjala, da je dekletu pomagala iz usmiljenja, dasi je vedela, da bo kaznovana. Obtoženka ni prav nič tajila, povedala je, kako se je zvedelo od začeta do konca in se svoje dejanje obžalovala. Dekletu je rešila življenje.

18 letna Minka je povedala sodnikom svojo zgodbo, slično stotim zgodbam deklet, ki se morajo pred senatom zagovarjati pod obtožbo po § 171. V službi se je seznanila z nekim fantom, bil je njen prvi fant. Ko je Minka ugotovila, da njeni razmerje ni brez posledic, se je fantova ljubica, ki se je ohladila, ne da bi fantu povedala, kaj se je zgodilo, je sklenila storiti karkoli, da se reši sramote. Vedela je, da jo bodo opazili iz službe v trenutku, ko bi prišla na dan, kako je z njo. Vedela je tudi, da bi jo oče zavrnil od doma, ko bi zvedel, kaj se je z njo zgodilo. Vedela je, da bo fant skomiznil z rameni in ji pokazal hrbet, kakor da go to ne tiče. Ostali sta ji samo dve možnosti: končati si v obupu mlado življenje ali pa prositi babico, da ji pomaga.

Tako je prišla Minka k babici. Tako odločno ji je povedala, da si bo še tisti dan končala življenje, da ji je babica obljubila pomoč. Do dneva se ji je dekle zasmililo. Usmiljenje je babica potisnila v zločin. Potem se je zvedelo, kakor se skoraj vedno dogaja v takih primerih. Minka se morala odpeljati z rešilnim vozom v bolni-

šnico, po svoji dolžnosti je uprava bolnišnice vložila ovadbo na državnem tožilstvu. Obe obtoženi sta bili obsojeni, kakor zahteva zakon. Minka je dobila pogojno kazen. Obljubila je sodnikom, da ne bo nikoli več prišla na zatočno klop. Predsednik senata jo je opomnil, da je že mnogo deklet rodilo nezakonske otroke. Kakorkoli se tudi nezakonska mati prebije z otrokom v življenju. Ni potrebno, da mlado dekle v takem položaju obupa nad vsem.

JECLJANJE GA JE IZDALO

Otroci so najbolj verodostojne priče. Sicer jih sodišče redko povabi, a v primerih, ko so otroci edini očividci, morajo tudi otroci pričati. Največkrat gre v takih primerih za dejanja nečistosti, ki jih zagrešijo perversneži. Obtožen je bil mlad potepuh, da je na Vodnikovem trgu proti večeru nadlegoval dve okrog 10 let stari dekletki. Tako sta se prestrašili, da nista utegnili zločinca pogledati v obraz, zapomnili sta si pa, da je jecljal. Stražniku sta hiteli povedati, kaj se je zgodilo. Fanta je stražnik kmalu nato prijel. Vedel je, da ima pravega v rokah, ker sta mu dekletki povedali, da je potepuh, ker sta mu dekletki povedali, da je potepuh, ker sta mu dekletki povedali, da je potepuh, ker sta mu dekletki povedali, da je potepuh.

V BOSNO JE SEL SLUŽBO ISKAT

Neki mladoletni obtoženec je bil obsojen, ker je poneveril na prav prebrisan način okrog 4000 din. Spravil je skoraj v nesrečo tudi nekega uradnika, ker je moral uradnik poravnati škodo, sicer bi pri priči izgubil službo. Obtoženi fant je dejanje priznal. Izjavil je, da je potreboval denar, ker se je odpravil v Bosno službo iskat. Zapravil je v nekaj dneh ves denar. V Prijedoru so ga aretirali in s tem je bilo končano njegovo pustolovsko potovanje in iskanje službe. Fant je bil obsojen na 2 meseca zapor. Škodo bo moral poravnati, a premoženja nima. Sodniku je obljubil, da se bo lotil poštenega dela in da bo s prisluženim denarjem škodo kmalu poravnal.

Prosvetni tečaj sokolske župe Ljubljana

Obiskovalo ga je 36 članov in članic — Zanimiva predavanja

Ljubljana, 9. januarja

Pod predsedstvom župnega prosvetarja prof. br. Lojzeta Mercuna je bil prireditelj ob 8. do 8. t. m. v malih dvorani na Taboru župni prosvetni tečaj, ki ga je obiskovalo 36 bratov in sester, predvsem iz naših podeželskih edinic. Tečaj je vsestransko uspel in smo prepričani, da bodo imeli tečajniki od njega mnogo koristi pri svojem prosvetnem udejstvovanju. Poset tečaja je bil dober, vendar smo pričakovali večjo udeležbo; vsekakor pa bo treba prihodnji prosvetni tečaj razširiti na več dni in prireditelj vanj še druge edince, ki se tega tečaja niso udeležili.

Tečaj je bil odprt na praznik 6. t. m. ob 9. dop. po župnem prosvetarju prof. br. Lojzetu Mercunu, ki je bratsko pozdravil vse tečajnike in tečajnice in jih naprosil, da pazno sledijo posrednim predavanjem, ki bodo obravnavala vsa potrebna tvarina za sokolsko prosvetno delovanje. Kot zastopnik župne uprave in domačih sokolskega doma je pozdravil tečajnike še župni podstarosta br. inž. Lado Bevc, ki je poudaril pomen sokolske prosvete in želel vsem kar največ uspehov. Po obeh pozdravih so se pričela tečajna predavanja in je kot prvi govoril župni prosvetar br. Mercun o temi »Znanstvene osnove sokolstva«, po njegovem predavanju pa je br. inž. Lado Bevc obširno tolmačil pomen sokolske Petrove petletke in njeno važnost pri uresničitvi sokolskega načrta, ki si ga je sokolstvo začrtalo v dobi do leta 1941, ko postane naš mladi kralj polnoleten in prevzame vodstvo države v svoje roke. Popoldne so predavali br. Janez Horvat o sokolskem tisku, njegova pomena in sokolskih knjižnicah, br. dr. Fran Kandare o sokolski organizaciji in administraciji, br. Janez Poharc o sokolstvu in slovanstvu, načelnik Sokola I. br. Zoran Polič pa o Tvrštem telovadnem sestavu in metodi. Drugi dan v soboto 7. t. m. so bila predavanja ves dan od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. Tečajniki in tečajnice so ta dan poslušali nastopna predavanja: br. Mercun »Biološka razlaga Sokolstva«, br. Vekoslav Bučar »O zgodovini Sokolstva«, br. Mercun: sokolska etika in disciplina, br. Ivan Prosenec: sokolska taboženja in letovišča, br. Lojze Kovac: lutkarstvo in sokolski filmi in župni starosta iz Kranja br. Jaka Štepec sokolski odri. Ta dan so si tečajniki ogledali tudi najmodernejši gledališki oder naših vrlih Sentjakob-

čanov, mnogi pa so posetili zvečer predstavo »Dobri vojak Švejk«.

V nedeljo, zadnji dan tečaja, je imel zanimivi predavatelj br. dr. Joža Bohinjec in sicer Sokolstvo, politika in vera ter Sokolstvo in spojitelna vprašanja. Obe predavanji sta našli velik odziv pri poslušalcih in samo želimo, da bi besede br. dr. Bohinjca padle na rodovitna tla. Tudi bi bilo umestno, da bi se obe predavanji razmnožili in razposlali tečajnikom. Največje zanimanje pa je vladalo za predavanje I. nam. staroste Saveza SKJ br. E. L. Gangla »O splošni situaciji slovenskega sokolstva«. Br. Ganglu so navzoči pri vstopu v dvorano prireditelj navdušene ovacije. Brat starosta Gangl je v enournem govoru orisal položaj slovenskega sokolstva, predvsem češkoslovaškega, ki je nastal po 30. septembru 1938. Obširno je poročal o seji Vybora ČOS, o posetu staroste poljskega sokolstva br. Arcievskega v Pragi in o bodočih nalogah slovenskega sokolstva. Govor br. Gangla je napravil na vse tečajnike in tečajnice zelo globok vtis in so mu ob zaključku prireditelj viharne ovacije. Br. Gangl je poklonil vsem svojo brošurico »Slovenska ideja in sokolstvo«, kar je zbudilo med udeleženci tečaja zelo prijeten vtis. Po predavanju br. Gangla je bilo v dvorani slikanje vseh tečajnikov in predavateljev, potem pa je govoril sokolski zdravnik br. dr. Franta Mis o higijeni v sokolstvu. Popoldne ob 15. je imela zaključno predavanje naša znanstvena sokolska sestra Anuška Jugova »Zena v sokolstvu«. Tudi to, kot vsa prejšnja predavanja so zbudila navdušeno pohvalo navzočih. Po predavanju sestre Jugove je bila debata o tridenem prosvetnem tečaju, potem pa so si tečajniki ogledali lutkovno predstavo pri Sokolu I na Taboru.

Brat prosvetar se je ponovno zahvalil vsem tečajnikom za vzorno disciplino in točnost in jim želel da bi pridobili znanje in tečaju s pridom uporabili pri nadaljnjem sokolskem prosvetnem delu v svojih edinicah. Zadovoljni so se potem vrnili tečajniki in tečajnice v svoje edince. Prepričani smo, da bo tečaj rodil lepe uspehe, saj je bil po treh letih nujen potreben. ZPO bo še v tekočem letu, morda v poletu organiziral nov 10 do 14 dnevni tečaj in takrat naj pošljejo prav vse edince svoje župe in članice v tečaj. Vsem bratom predavateljem izrekamo za njihov trud bratsko zahvalo. Župni prosvetni odbor. —at.

Smučarske tekme sokolske župe Kranj

bodo za članstvo 21. in 22. t. m. v Bohinju, za mladinske oddelke pa 19. februarja v Stražišču pri Kranju

Jesenice, 8. januarja

Gorenjsko sokolstvo že od leta 1927 vsako leto prireja župne smučarske tekme za članstvo in naraščaj, katerih se od leta do leta udeležuje več tekmovalcev in tekmovalk. Tako se je lanske leto udeležilo župnih tekem v Mojstrani 98 članov in članic mladinskih smučarskih tekem, ki so se vršile v Podnartu, pa celo 318 tekmovalcev in tekmovalk; to je številno, ki ga doslej še ni dosegla nobena sokolska župa ali sprotna organizacija v naši državi.

Sokolska župa Kranj ima v večini svojih včlanjenih edinic osnovane smučarske oddelke, ki tvorijo župni smučarski odsek, ki ima svoj sedež na Jesenicah. Vsi gorenjski sokolski smučarski odseki pa so se pred kratkim včlanili pri JZSS. S tem so odstranjene težke ovire in spori, ki so vsako leto prišli najmočnejše do izraza na vsiku smučarske sezone, predvsem pa pri sestavi in odhodu sokolskih smučarskih reprezentanc na Češkoslovaško in Poljsko.

Z novim sporazumom, sklenjenim med vodstvom SSKJ in JZSS je v pogledu uspešnega smučarstva storjen velik korak naprej. Člani sokolskih društev se bodo lahko udeleževali smučarskih tekem v okviru župno-sokolskih organizacij. Kadar pa se bodo vršile sokolske smučarske tekme, pa udeležbo sokolskih tekmovalcev čeprav so

člani tudi sportnih organizacij ne bo mogel nihče braniti.

Namen sokolskih smučarskih edinic ni, da prirejejo vsako nedeljo ali praznik smučarske tekme. Vsaka edinica ima dolžnost da priredi eno svojo smučarsko tekmo za edince skupaj pa tekme v okviru župe. Če so na sporedu tudi tekme SSKJ, se izbrani udeležijo tudi teh, če pa se vrše tekme za Slovensko smučarsko prvenstvo, pa se teh udeležijo oni tekmovalci, ki so pri saveznih tekмах imeli najboljši uspeh.

Sokolski smučarski odseki so zelo delavni. V edincih je zelo živahno življenje. Svrha sokolskega smučarskega udejstvovanja niso pogoste tekme in tudi ne rekordi pač pa tiho sistematično delo in tiha propaganda. Članstvo pridno prireja izlete v krasno zimsko naravo, da se pri tem utrjuje in nabere novih moči, navzgor čista zrak in žarkega zimskega solnca.

Tekme, ki jih bo priredilo v tej zimi gorenjsko sokolstvo, bodo brezdvomno največje, kar jih je bilo do sedaj v naši kraji. Same sokolsko društvo Jesenice bo h tekmam v Bohinju in Kranju postavilo nad 50 tekmovalcev in tekmovalk. Zelo močni so sokolski smučarski odseki na Javornik, Bledu, Mojstrani, Kranjski gori, Blejski Dobravi, Radovljici, Stražišču, škofiji Loki, Trzinu in Kranju.

Tvegal je smrt na vožaljih, samo da bi videl domovino, svoje otroke in ženo... POROČNIK RJEPIKIN

Pri tem krasnem filmu, ki ga je tudi ljubljansko časopisje nagradilo s najbolj laskavimi ocenami, je navdušeno občinstvo plaskalo pri vseh predstavah! Ne zamudite tega sporeda!

KINO UNION — Tel. 22-21

Sporod župnih smučarskih tekem za članstvo je v Boh. Bistrici naslednji. V soboto dne 21. januarja: Patrolni tek trojke na 10 km s streljanjem s vojaško puško.

V nedeljo, dne 22. januarja dopoldne: Tekma članov v smučskih likih, popoldne tekma članov v smučskih skokih.

Članice: V soboto, dne 21. januarja: Izmenični tek 3x2 km. (Ocenjuje se tudi posameznice).

V nedeljo dne 22. januarja: Tekma članic v smučskih likih.

Mladinski tekme v Kranju in Stražišču dne 19. februarja:

Moški naraščaj: Od 16. do 18. leta patrolni tek trojke na 6 km s streljanjem z zračno puško, od 14. do 16. leta sestavljeno v smučskih likih in smuku na 1000 m. Od 14. do 18. 1. smučski skoki. Ženski naraščaj: Od 14. do 18. leta sestavljeno smučski liki in smuk na 1000 m.

Moška deca: Od 6. do 12. leta sestavljeno smučske like, smuk in tek na 500 m. Od 12. do 14. leta sestavljeno tek, smuk in smučske like od 1000 m do 1500 m.

Ženska deca: Isto kot moška deca od 6. do 12. leta.

Zimski sport v polnem razmahu

Včeraj se je pričela tekmovalna sezona s klubskimi prvenstvi — Dve lepi zmagi ljubljanskih hokeistov

Ljubljana, 9. januarja.

Zimski sportniki se letos ne morejo pri- toževati. Že nekaj let nismo tako zgodaj imeli toliko snega, prav tako pa so zadovoljni prijatelji držalnega sporta, kajti živ- vo srebro je stalno več stopinj pod ničlo. Včerajšnja nedelja je bila prvi veliki dan smučarjev in drsalcov. V Ljubljani so bile hokejske tekme, smučarski klubi pa so začeli tekmovalno sezono s klubskimi prvenstvi.

HOKEJ NA LEDU

Stari znanec iz Beljaka, Villacher SV, je bil dva dneva gost Ilirije in je moral v obeh tekmah priznati nadmoč Ilirije. V soboto zvečer so se gostje že kolikor toliko žilavo upirali. Ilirija je v teku treh dni igrala že četrto tekmo in so naporu težaj igralcem še v kosteh. Kljub temu je do- malejšo moštvo zmagalo mnogo bolj prepri- čevalno kakor kaže rezultat 2 : 1 (1:0, 0:1, 1:0). Na visku je bila zadnja tretjina, ko se je razigrano moštvo Ilirije za- dralo pred nasprotnim golom in nudilo igro, kakršne v Ljubljani še nismo videli. Tekma je zelo trpela zaradi goste megle.

Pravo razmerje sil se je pokazalo šele v drugi tekmi. Čeprav je Ilirija že v prvi tretjini izgubila svojega najboljšega igralca — Zitnika, je nasprotni branilec po g- dem foulu povozil z ostro drsalco in mu prerezal levo dlan do kosti — je zaigrala doslej svojo najboljšo tekmo. V prvi tretjini so Beljaci nudiili žilav odpor, v nadaljevanju pa niso več vzdržali silovitih napadov in so morali petkrat potegniti puck iz mreže. Končni izid je bil 5 : 1 (0:0, 2:0, 3:1). Vse gole obeh tekem so zabili Slovenci, kajti tudi pri Beljaci njih je ova uspeha dosegel koroški Slovenec Petrič.

Glede na bližnje svetovno prvenstvo, na katerem bo sodelovala tudi Jugoslavija, je bila že dolga naša državna reprezentan- ca. Sestavljala jo bo kompletna Ilirija, raz- ven tega pa še Stipetič (ZKD), Tomič (Kar- lovac) in Berghauer (Hašk). Od Ilirije je določenih 15 igralcev, v Švico jih bo slo- pa le 10.

V Karlovcu je včeraj domači KSU pre- magal varaždinsko Slavijo 6 : 3 (0:1, 2:1, 4:1).

SMUGARSKA PRIREDITVE

V Zlebeh nad Mednem je SK Reka prire- dila klubsko prvenstvo v smuku in slalo-

mu, nastopili pa so tudi člani Sm. K. Ljub- ljane in Ilirije. V smuku je zmagal Vuk- šinič (Ilirija), naslednja mesta pa so zased- li tekmovalci Ljubljane, v slalomu je bil prvi Mejnec (Ljubljana).

V Planici je bil klubski dan Ilirije, ki je pokazal, da so njeni tekmovalci pod vo- dstvom državnega reprezentanta Franca Smoleja zelo napredovali. V dopoldanskem teku je nastopilo 34 tekmovalcev. Pri se- niornih je na 17 km dolgi progi zmagal po- ogorjeni borbi Andrej Kerštajn (1:15-24) pred Francem Mrakom (1:16-26). Izven kon- kurence je dosegel Smolej najboljši čas 1:11:06, prav dober pa je bil tudi Leon Knap (v konkurenci se mu je zlomila smuča in je moral odstopiti) s časom 1:14. Juniorski prvak na 9 km je postal Janez Rožič (50:20), pri naraščajnikih na 5 km Janez Hrovat (31:25), med mladino, ki je tekmovala na 3 km pa Janez Makovec (18:53). Popoldne so bili skoki na 25 in 45 m skakalnici. Pri seniorjih je zmagal Šusteršič, pri juniorjih Janko Mežik, pri mladini Janez Makovec. Klubska prva- ka v klasični kombinaciji sta postala pri senior- jih Andrej Kerštajn, pri juniorjih Janez Rožič.

Na klubskem dnevu Bratstva na Jesen- jih je v odsotnosti Smoleja postal prvak v teku na 16 km Tone Razinger (51:28), juniorski prvak (na 6 km) pa Stanko Kor- šak (24:58). Izredno težko nalogo so morali rešiti tekmovalci TK Skale. Na Rožici so imeli veseslalom na 1500 m dolgi progi z višins- ko razliko blizu 300 m. Po ostri borbi obeh favoritov je z malo razliko zmagal Hubert Heim (1:46) pred Cirilom Pračkom (1:47:6). Juniorska proga je merila 800 m, zmagal pa je Tone Štumpf (59 sek.). Na Pohorju so tekmovali klubi maribor- ske podzveze. Tekme so prireditelj Zelezni- car, Maribor, Marathon in SPD. Tudi nogometarji se niso ustrašili snega. V Splitu je bila tekma za zimski pokal med lokalnima rivaloma Hajdukom in Splitom. Zmagal je Hajduk 2 : 0. V Zagrebu in Beo- gradu sta bili dve prijateljski tekmi, ki sta se končali z enakima rezultatom, a sta bili tudi vse pretežno prijateljski. Jugo- slavija je zasluženo premagala BSK 2 : 1. Hašk pa enako Gradjanskega, čeprav so bili »muraški« boljši. V Skoplju je Gradjan- ski morali kloniti madžarskemu prvaku Fe- rencvarosu s 1 : 5.

Iz Celia

— V celjskem gledališču bo uprizorila ljubljanska drama v petek 13. t. m. ob 20. zanimivo in učinkovito dramo slovenskega pisatelja Stanka Cankarja »Potopljeni svet« v režiji g. Cirila Debeveca. Predstava je za abonmá Neahoteni dobijo vstopni- ce v predprodaji v knjižarni Slomškove ti- skovne zadruge.

— Napad s koli. V Cerovcu pri Roga- ški Slatini so neznanji fantje napadli 45- letnega dinarja Vincenca Čonca iz iste vasi in mu prizadejali z udarci s koli hu- de poškodbe na glavi. Čonca so oddali v celjsko bolnico.

— Nesreča ne počiva. Ko je 25-letni delavec Jože Slapnik iz Šmartnega ob Dre- ti »praviljal« v soboto les, mu je padel te- žek hloď na levo nogo in mu jo zlomil v gležnju. V sredo je krenil 35-letni Peter Založnik, dinar brez stalnega bivališča, z Zidanega mosta proti Rimskim toplicam. Na zamrznih tleh pa je padel tako nesreč- no, da si je zlomil več reber. V Slančah pri Teharju se je v soboto ponesrečil 36- letni trgovec Franc Kramžar. Padel je do- na na hodniku in si zlomil eno rebro. V samotni tovarni v Štoreh se je ponesrečil 15-letni delavec Ivan Gračner iz Pečova- ri pri Štoreh. Ko je v soboto zvečer snažil stroj, ga je stroj zgrabil za desno roko in mu odtrgal dva prsta. Ponesrečenici se zdrav- ilo v celjski bolnici.

— Umrli je v soboto v Celju v 84. le- tu ga. Marija Wurzerjeva, roj. Satterjeva, mati vdove po davčnem upravitelju v p. g. Marije Zumrove. V celjski bolnici je umrla 39-letna žena cinkarniškega delavca Antonija Blatinčiča iz Medloga pri Celju.

— Družabni večer. Legije koroških borcev. Krajevna organizacija Legije ko- roških borcev v Celju, ki je ena najmoč- nejših organizacij v verigi Legije, je pri- redila v četrtek 5. t. m. svoj prvi dru- žabni večer, in sicer v prostorih hotela Evrope. Družabnemu večeru je prisostvo- vala množica bivših severnih borcev ter so pričrčevali počastili s svojim obiskom tudi ugledni predstavniki javnih oblasti. Omeniti je treba predvsem komandanta 39. pešpolka g. polkovnika Mihajloviča, sreskega načelnika dr. Zobca, celjskega opata g. Juraka, predsednika upravnega sodišča dr. Likarja, celjskega župana Alojzij Miheličiča, narodnega poslanca prof. Bitenca, očetnika dr. Gorčiča ter druge ugledne osebnosti. Družabni večer je otvoril kapetan v pokloju Matej Arnej, ki je zastopal zadržanega predsednika krajevnih organizacij, ki je v imenu kra- jevne organizacije pozdravil ugledne predstavnike ter zastopnika glavnega od- bora Legije, tovarisa podpredsednika Ma- rušiča ter zastopnika krajevnih organizacij ljubljanske tov. tajnika Moharja. V lepem govoru je obrazložil pomen in na-

men tega družabnega večera, ki naj po- kaže, da se bivši severni borci še vedno trudijo z resnim delom služiti svoji domo- vini, od katere pričakujejo, da jim po dvajsetih letih podeli zaslužen priznanje. Po govoru kapetana Arneja, se je raz- vil zelo animirana domača zabava, ki je trajala pozno v noč.

— Umrli 21. v Celju v 73. letu starosti g. Jakob Petek, oče uglednega trgovca g. An- tonia Petka v Celju. Pogreb bo v sredo 11. t. m. ob 9. dopoldne iz hiše žalosti, Prešer- nova ulica 21, na pokopališču v Dramljah, kjer bodo položili pokopnika ob 10. dopol- dne k zadnjemu počitku. Pokopniku bodi ohranjen blag spomin, preostalom pa naše iskreno sožalje!

Konrad Geiger 60 letnik

Kranj, 9. januarja

Včeraj 8. januarja je stopil med 60-letni- ke kavarar g. Konrad Geiger. Slavljenec izhaja iz stare kranjske rodbine Geiger- jev. Razumljivo je, da ga pozna vsa sta- rejša generacija, saj si je pridobil s svojim uspešnim delom v narodnih društvih in s smislom za pravo družabnost velik krog prijateljev.

Z njegovim življenjem je tesno povezan revolucionarni pokret slovenske predvojne mladine v Kranju. Bil je eden izmed red- kih posameznikov, ki so dali zatočišče tej mladini, ne menec se za posledice, ki so mu grozile. Sam se je udeleževal tajnih sej in s tem zakrival skrito delo kranjske mla- dine za osvoboditve. — Med vojno, ko je moral g. Konrad s 17. polkom na fronto, je njegovo delo nadaljevala njegova gospa soproga, ki je prav tako širokogrudno in z razumevanjem sprejemala mladino in ji omogočala nemoteno delovanje.

Ko so v Kranju ustanavljali Sokola, je bil Konrad Geiger med ustanovitelji in vsa leta potem eden najmarljivejših članov. Posvetil se je predvsem delu v telovadnici in predavanjem v vadijskih tečajih. Vztrajno je posejal telovadnico in ni m- roval tudi v pozejskih letih, ko je po vojni vstopil v vrsto starejših bratov. Še danes zasleduje z velikim zanimanjem življenje v sokolskem društvu in poseba vse njegove prireditve. — Toda ne samo pri Sokolu, tudi v drugih društvih se je mnogo udele- stvoval, predvsem pa pri Narodni čitalnici. Bil je dober pevec in je v zboru nastopal tudi kot solist. V čitalniškem orkestru je nastopal dolgo vrsto let, pozneje pa je bil tudi aktiven član bivše kranjske godbe.

Cilj in zadržan prijatelj pri ljubljani kavar- nar svoj visoki jubilej. Mnogim njegovim prijateljem se pridružujemo tudi mi in mu iskreno čestitamo z željo, da bi še dolgo srečevali njegovo visoko vzravnano posta- vo in da bi preživel še mnogo srečnih in veselih dni.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Ponedeljek, 9. januarja katoliča- ni: Julijan in Basila

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Kraljica Viktorija (samo ob 16)

Kino Union: Poročnik Rjepkin

Kino Sloga: Ljubavne laži

Kino Siska: Javni škandal

Koncert češke pianistke Svihlikove ob 20. v veliki filharmonični dvorani

Umetniška razstava Kos-Maleš-Gorše v Jakopičevem paviljonu

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Šv. Petra cesta 78.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20 uri

Ponedeljek, 9. januarja: zaprto

Torek, 10. januarja: zaprto

Sreda, 11. januarja: Trideset sekund lju- bezni, Red B

Četrtek, 12. januarja: Hollywood, Red Ce- trtek

Petek, 13. januarja: Potopljeni svet, Go- stovanje v Celju

Sobota, 14. januarja: Žene na Niskavuo- riju, Izven, Znižane cene

OPERA

Začetek ob 20 uri

Ponedeljek, 9. januarja: zaprto

Torek, 10. januarja: Jolanta, Gianni Schi- chi, Red A

Sreda, 11. januarja: Frasquita, Red Sre- da

Četrtek, 12. januarja: ob 15. uri: Truba- dur, Dijska predstava, Cene globoko znižane

Petek, 13. januarja: zaprto

Sobota, 14. januarja: šturje grobljani, Pre- mierski abonma

Jutri 10. t. m. bodo peli Čajkovskega »Jolanta«, ki je imela na letošnji premieri izredno velik uspeh. Naslovno vlogo bo pe- la Vidaličeva, njenega očeta — ravnatelj Betetto, v ostalih glavnih vlogah: Franci, Janko, Poličeva, Španova, Heybalova, Lu- pša, J. Rus. Po »Jolanti« bodo peli Puccini- vo komično opero »Gianni Schicchi« z Jan- kom v naslovni vlogi. Ostala zasedba: Ri- bičeva, Španova, Kogejeva, Heybalova, Je- romova, Zupan, Banovec, Lupša, Rus, Dol- ničar, Hvastja, Perko, Skabar, Sekula, Re- žiser: Zupan, Dirigent: Neffat. Predstava obeh oper bo za red A.

Opera bo vzpirlorila v letošnji sezoni Wolf-Ferrarijevo opero »šturje grobljani«, ki jo je igrala pred nekaj sezonami z ve- likim uspehom. Letošnja zasedba parlj je naslednja: Lunardo — Betetto, Margare- ta — Kogejeva, Lucileta — Ribčeva, Mau

Vprašanje nezaposlenosti zopet v ospredju

Na to vprašanje je treba opozarjati kot na najresnejši socialni pojav

Ljubljana, 9. januarja. Ko so se predlanskim začetli kazati znaki gospodarske konjunkturo, smo na nezaposlenost pozabili, kakor da bi je ne bilo. V resnici pa nezaposlenost ni bila pri nas nikdar povsem odpravljena ter postaja zopet tem resnejši problem, ko smo začeli govoriti o nastopu nove krize. Število zaposlenih je sicer zadnja leta raslo in je bilo predlanskim največje, medtem ko so se lani že začeli kazati ponovni znaki gospodarskega zastoja.

Presoja nezaposlenosti je pri nas težavna, ker se lahko opiramo le na statistične podatke javnih borz dela. Ti podatki so pa nepopolni, ker so sestavljeni le po prostovoljnem prijavljanju nezaposlenih pri posredovalnicah dela. Razen tega pa imajo borze dela v evidenci nezaposlene le tako dolgo, dokler se jim po prvem vpisu javljajo v krajšem predpisanim roku. Pri tem moramo upoštevati, da so borze dela le v večjih krajih in da je potovanje mnogih nezaposlenih do teh krajev zvezano pogosto z nepremagljivimi stroški. Nezaposleni se pa javljajo na borzah dela samo tako dolgo, dokler lahko še upajo, da bodo dobili bodisi delo, ali podporo. Ko nezaposleni izčrpajo podporo, se navadno več ne oglašajo v posredovalnicah dela, saj več ne upajo, da bodo dobili delo. Delodajalci se poslužujejo borz dela navadno le v nuj-

nih primerih, ko potrebujejo delavce čim prej. Nekvalificiranih delavcev delodajalci navadno ne iščejo na borzah dela, ker jih imajo vedno pri rokah, kvalificirani delavci pa dobe mnogo lažje delo in se zato v pretežni večini niti ne javljajo na borzah dela, ker si sami poiščejo zaposlenje.

Kljub temu se pa moramo ozirati na statistične podatke borz dela o nezaposlenosti, pač zato, ker drugih nimamo pri rokah. L. 1937 se je prijavilo borzam dela v vsej državi 491.000 nezaposlenih. Za lanko leto še niso znane skupne številke, a moramo sklepati, da je nezaposlenost narasla, ker se je naraščanje zaposlenosti ustavilo ter je zadnje mesece celo izgubilo mnogo delavcev delo.

Računati je treba, da je bilo predlanskim povprečno okrog 40.000 nezaposlenih na mesec samo po prijavah na borzah dela. To je mnogo, če upoštevamo, da je dosegla zaposlenost predlanskim najvišje število.

Na vprašanje nezaposlenosti je treba opozarjati kot na najresnejši socialni pojav; ob tej priliki pa je treba opozoriti tudi, da po novem pravilniku o borzah dela tako zvani sezonski nezaposleni delavci ne prejema več podpore. V čem je rešitev? Vsekakor se bomo tudi pri nas morali prej ali slej lotiti bolj širokopotezno javnih del — že zaradi naraščanja nezaposlenosti, če ne že iz same gospodarske potrebe.

Lep večer sokolskega bratstva in ljubezni je bila božičnica, ki jo je priredil marljivi šišenski Sokol

Ljubljana, 9. januarja. Zopet je imel šišenski Sokol prireditve, mimo katere ne moremo kar tako s kratko beležko, ker bi s tem storili aginemu in požrtvovalnemu društvu krivico, kajti vsi, ki smo bili na božičnici v Sokolskem domu, smo z enim samim pogledom po dvorani ocenili važnost in nenadomestljivost vzgojnega, moralnega in socialnega dela, ki ga opravijo take prireditve. Vzdolž dvorane tri dolge vrste belo pogrnjenih miz, ob zunanji na eni strani moška, na drugi ženska deca, ob srednji oboji naraščaj, v ozadju pa vse tri vrste veže omizje staršev dobrotnikov in članstva, tako da je vse lepo združeno v bratsko sokolsko enoto. Vsa dvorana je eno samo srce: deci v pričakovanju radostno žare oči, v njih je odsev božičnega drevesca, ki stoji na skromno, a okusno okrašenem odru. Živahno kramljanje priča, da se otroci počutijo doma, krog njih se trudijo požrtvovalni vodniki in vodnice, jih zabavajo in skrbje za vse neštete malenkosti, ki so vedno v zvezi s takim številom drobiža. Naraščaj se zopet zabava na svoj način. Članstvo se veseli, ker je vesela mladina, starši uživajo v sreči svoje dece, dobrotniki pa s tihim zadoščenjem gledajo bogate sadove svoje darežljivosti. Da, tako je prav! Bil je res pravi večer sokolskega bratstva, vzoren primer sokolskega praznovanja božiča, pravnika miru in ljubezni.

Prireditve je s kratkim nagovorom otvoril br. starosta. Poudaril je, da v marsikateri šišenski družini ni bilo ne drevesca, ne jasilic in ne potic. Zato je društvo smatralo za svojo dolžnost, da po svojih močeh priskoči na pomoč onim staršem, ki svoji deci ne morejo nuditi drugega, kot svojo vročo ljubezen in obdarje najpo- trebnije izmed svoje številne mlade družine. Zahvalil se je onim, ki so svojo dobrotnostjo omogočili prireditve in na koncu pozval vso dečo in naraščaj, naj se izkažejo hvaležne s tem, da bodo kot dobri Sokoli pridno telovadili in ubogali svoje vodnike in vodnice. Nato smo slišali zelo dobro deklamacijo »Božiček stromakove, zgodbo o ubogi materi, ki žrtvuje najdražje, kar ima, svoj poročni prstan, da lahko svojim otrokom kupi daril. Marsikomu so se orosile oči, ko je malček nedolžno vprašal: »Le zakaj je mamica ves božični dan prejkakala, ko smo pa bili mi otroci tako veseli?« Potem je deca ob spremljanju harmonike zapela nekaj narodnih pesmi, korajžna deklica pa je deklamirala pesem »Smrečica«. Vsi so bili nagrajeni z obilnim priznanjem hvaležne mladine. Prav proben uspeh pa je z izredno lepim petjem dosegla mala Cvetka, ki je morala kar trikrat na oder s svojim ljubkim poklonom. Poseben vtis je napravil njen »Kje dom je moj?« Za njo je naraščajnik deklamiral »Angelec trije, mali harmonikar pa je za-

igral nekaj komadov in je bilo oboje s odobravanjem sprejeto. Med priložnostno enodejanko, ki jo je odigrala deca, je potem prišel na oder Božiček v kučmi in kožuhi. Pozdravilo so ga štiri deklice, ki so ga v zaporednih deklamacijah prosile, naj očeri prav vse naše domove, posebno pa naj ne pozabi onih tam za mejami, ki tudi žele naše svobode, naše kulture in naših knjig. V lepem vezanem govoru je Božiček nagovoril zbrano mladino in razdelil darove. To je bilo veselje s svitri, nogavicami, rokavicami, snežkami in drugimi tako potrebnimi stvarmi! Ko se je Božiček posvilil je stopila na oder drobna deklica in lepo deklamirala, nakar je s slovenskimi narodnimi na harmoniki spored prav neopazno prešel v neprisljano domačo zabavo. Pridne članice so se izkazale odlične gospodinje in so vso zbrano mladino postregle s hrenovkami, s kruhom, čajem in pecivom. Še dolgo sta potem pela harmonika in zvočnik, sokolska družina se kar ni mogla raziti. Tako se je z božičnico zopet povečalo število uspešnih prireditev šišenskega Sokola. Ne bomo naštevali imen, ki so v zvezi s temi zaporednimi uspehi, saj nam je v tem pogledu pokazal pravo pot brat prosvetar, ki je po božičnici odklonil vsako pohvalo z besedami: »Saj smo delali vsi — za vse!« Le naprej...

Alojzij Vodnik

Ljubljana, 9. januarja. Komaj so položili k večnemu počitku uglednega veletrgovca Josipa Verliča, že je koščena roka iz naših vrst iztrgala drugega selmademana, širom Slovenije znanega veleindustrija Alojzija Vodnika. Na Novega leta dan je bil še v veselji družbi na priljubljeni Smarni gori, kamor je zahajal skoraj sleherni nedeljo, a v sredo je moral leči v posteljo, ker ga je začelo zbadati v prsih. Ze se je zdelo, da bo krepki mož bolezen prebolel, kajti še včeraj je kazalo, da se mu zdravje vrača, toda danes ponoči je nastala reakcija in Alojzij Vodnik je podlegel pljučnici.

Pokojni je doma iz znane rodbine Vodnikov v Podutiku pri Ljubljani. V 50 letih neumornega dela je svoje kamnoseško podjetje razvil v pravi veleobrat in ga tudi dvignil na tehnično visoko stopnjo. O tem pričajo številna dela kamnoseške obrti in industrije po vsej Sloveniji, mno-

gi spomeniki, pa tudi cerkve. Alojzij Vodnik se je pa zaradi svoje sposobnosti in podjetnosti uveljavil tudi v mnogih drugih velikih podjetjih. Nad 30 let je sodeloval v upravi Ljubljanske kreditne banke, ki ji je bil tudi do svoje smrti predsednik, poleg tega je bil član uprave za- varovalne banke Slavije, predsednik Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode, dd. itd.

Osebnost je bil pokojni velik prijatelj upodabljajoče umetnosti, ki ji je posvečal vso svojo ljubezen, bil pa je tudi prijatelj in podpornik raznih strokovnih organizacij, a tudi mestni občini je večkrat naka- zal lepe zneske za siromake.

Lani je Alojzij Vodnik še zdrav in kre- pak proslavil 70 letnico rojstva. Zapušta samo žalujočo soprogo in pa velik krog sorodnikov širom Slovenije. Blagega pokojnika položijo k večnemu počitku v sredo 11. t. m. Pogreb bo iz hiše žalosti v Ko- lodvorski ulici na pokopališče k Sv. Križu kjer ga položijo v rodbinsko grobnico. Uglednemu pokojniku blag spomin, težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje!

Janko Belec zapustil Prlekijo

Ljutomer, 8. januarja

Naša nacionalna društva in vse naše na- cionalno delo je izgubilo v zadnjem času zopet enega naših javnih nacionalnih in kulturnih delavcev. Po dveletnem uspeš- nem delovanju v šoli in izven nje, je za- pustil prve dni decembra šolo safarsko njen upravitelj Janko Belec, ki je odšel na svoje novo službeno mesto v Dapce, časovanski srez v savsko banovino. Pustil pa je v safarskem na šoli še svojo sopro- go učiteljico in svojega sinčka Sokolča se-letelnege Boruta. Kakor je bilo vse javno delo Janka Belca ravno in neustra- šeno, tako je bila tudi pot v Dapce, če- ravno je na svojem bivšem službenem me- stu zapustil bolešno ženo z otrokom.

Janko Belec je sedaj že na drugem služ- benem mestu v zadnjih letih. Pred dvema letoma je prišel v safarsko iz Križevcev pri Ljutomeru, kjer je deloval za vsestra- nski razvoj šole in sodeloval pri vseh na- cionalnih in kulturnih organizacijah Kri- ževcev. Tako je zavzemal v Križevcih raz- ne funkcije pri Sokolu, gasilcih, ustanovil Striljsko družino, bil je poverjenik JS in Vodnikove družbe. Na gospodarskem po- tu smo ga videli kot predsednika če- belarske podružnice, kjer je zlasti deloval pri pri-avah za novo naredbo o prevosu čebel na ajdovo pašo. Kot upravitelj šole je skrbel za vsestranski razvoj šole, ki je dobila v tem času 6 razredov in 6 vzpo- rednic, poleg tega pa je z uspehom vodil kmetško nadaljevalno šolo. Po nastopu službe v safarskem se je takoj prijavil strigovskemu Sokolu, kjer je kot član upra- ve deloval z veliko marljivostjo za razvoj društva. Poleg tega je v svojem izvensol- skem času posvetil vso skrb pridobivanju članov Vodnikove družbe, sodeloval je tudi pri gasilstvu. Kot čebelar je stopil takoj na čelo čebelarske podružnice v strigovi, poleg tega pa je deloval tudi kot predse- dnik čebelarskih podružnic ljutomerskega sresa, po dveletnem delovanju na safarski šoli je pokazal svoje gospodarske sposo- bnosti in uredil šolo tako, da je ponos ob- čine. V šoli pa je bil tovarišem dober sve- tovalec in vester šolski upravitelj, ki se je vedno zavzemal za napredek in razvoj po- verjene mu šole. Pri vsakem delu pa smo

ga videli kot znanjega nacionalnega delavca.

Na novem mestu mu želimo istih uspe- hov in skorašnjo vrnitev v krog družine ter njegovih nacionalnih in kulturnih so- delavcev.

Smučarji so zadovoljni

Ljubljana, 9. januarja

Zdaj smo se že zopet potolažili, zime še ni konec, kakor so se nekateri ball, ko je bilo nenadno nastopilo južno vreme. Včeraj je bila ena najlepših zimskih ne- delj, solčna, a vendar dovolj hladna, da je bil sneg primeren za smuko. Včeraj je bilo celo hladnejše kakor danes, saj je znašala temperatura ob 7. —12, davi pa —9.8 C.

Naše smučarje je treba deliti v dve ka- tegoriji; najštevilnejši so oni, ki ostajajo ob nedeljah v Ljubljani in ki iščejo smu- ko po vseh cestah na periferiji, po ro- dinskih in tivoljskih vzpetinah in na Večni poti. Toško jih je, da imajo na svoji str- ni javno mnenje. Zato moramo obšale- ti, da nimajo tudi dovolj snega in da se ceste preveč ledene za smuko. Na nek- terih vzpetinah je sneg že tako odgrajen, zmrlet in preteptan, da je nastala posebna tvarina, ki bi jo lahko imenovali snežni ekstrakt. Smučanje se je letos tako na- paslo, da so ostala prazna celo nekatera večja drsališča pod Rožnikom, Zgornji šiški in v Dravljah, kjer je drsanje še nekakšna narodna tradicija.

Škoda samo, da moramo smučarjem ta- ko pogosto kaliti veselje; zdaj je namreč zopet začelo kazati, da se bo vreme kma- lu pokvarilo, čeprav se vremenske napo- vedi še glase, da bo stalno in še mraz. Zdi se, da se bo pooblašilo ter da bo mraz še poptulil. Če bo u stopilo zopet jutro vreme, ne da bi snežilo, stari sneg v ni- jih legah ne bo več uporaben za smuko, če ga bo sploh še kaj ostalo.

199.066 državnih uslužbencev

Ljubljana, 9. januarja

Po državnem proračunu za proračunsko leto 1938/39 je skupno 199.066 državnih uslužbencev ali 9686 manj kakor prejšnje proračunsko leto.

Zanimive so podrobne številke o razde- litvi državnih uslužbencev. Ministrstvo in banov je skupno 28, uradnikov 70.506, uradniških pripravnikov 12.067, zvanični- kov 36.964, služiteljev 10.919, kontraktal- nih in honorarnih uslužbencev ter dnev- ničarjev 21.274, oficirjev in vojaških urad- nikov 11.920, podoficirjev, vojaških god- benikov in orožnikov 32.723 itd.

Banovinskih uslužbencev je pa po seda- njem proračunu 592 več kakor prejšnje leto, skupno 50.163. V dravski banovini jih je 6.595, v savski 10.089, v vrbski 2.288, v primorski 3133, v drinski 4387, v zetski 3648, v dunavski 7980, v moravski 4452, v vardski 5120 in na področju uprave me- sta Beograda 2471.

Število vpokojencev je po sedanjem proračunu znatno manjše kakor v prejš- njem proračunskem letu, in sicer za 7306 manj ter je znašalo 1. julija lani skupno 59.906. Pokojnine so znašale skupno 1017 milijonov 294.193 din. Izdatki za vpoko- jence so znašali skupno 95.595.430 din manj kakor v proračunskem letu 1937/38.

GOSPOD je odločil število dni in čas, da je odšel v Onostranstvo v enain- sedemdesetem letu življenja najboljši mož, stric in svak, gospod

ALOJZIJ VODNIK

KAMNOSEŠKI MOJSTER

v nedeljo, dne 8. januarja opolnoči po kratki in nenadni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče.

Pogreb predragega rajnika bo v sredo ob 15. iz Kolodvorske ulice št. 34.

To pregrenko vest sporoča vsem prijateljem in znancem globoko žalujoča soproga Ivanka Vodnik, rojena Pogačnik, in sorodstvo.

V LJUBLJANI, dne 9. januarja 1939.

DNEVNE VESTI

— Bolgarski tisk o rojstnem dnevu naše kraljice. Sofijski list »Dnes« prinaša v svoji božični številki na uvodnem mestu članek s sliko kraljice Marije. Članek obsega kratak življenjepis naše kraljice in se zaključuje s besedami: Težak udarec, zadan s smrtjo vzvišenega soproga kralja Aleksandra, je kraljica Marija prenesla stočno. Ona je sama skrbela za vajo svojih otrok, uvaževana in ljubljenca po vsem jugoslovanskem narodu. Tudi list »Utro« je zabeležil rojstni dan naše kraljice.

— Tulinca ceni našega strokovnjaka. V sredo bo predaval na Dunaju v veliki dvorani Tehniškega doma univ. prof. dr. M. Vidmar iz Ljubljane o starosti transformatorjev. Na Dunaj ga je povabila Narodnosocialistična zveza nemških tehnikov, odesk elektrotehnikov. Ime dr. Milana Vidmarja je med strokovnjaki tudi v tujini dobro znano in dr. Vidmarjev sloves nam je lahko v ponos.

— Pariska postaja »Radio-Paris« bo prenašala drvi ob 19.15 do 19.45 na val 1648 m koncert jugoslovanske klavirske glasbe, ki ga izvaja skladatelj L. M. Škerjanc. Naše radijske ljubitelje opozarjamo na to funkcijo naše glasbe v tujini.

— Idealna smuka tudi na Dolenjskem. Na Dolenjskem, kjer je zapadlo letos toliko smega, kakor že več let ne, je izjemno dvih dni že od božičnih praznikov smuka prav dobra. Naravnost idealna pa je bila včeraj in smučarji so menda to slutili, ker jih je bil poln jutranji vlak. Dan je bil krasen, jutraj se je sicer nebo nekoliko pooblačilo, toda lahna burja je kmalu pregnala oblake in posajalo je sonce, ki je sijalo potem do večera. Sneg, najidealnejši, kar si ga more zaželeli smučarji, se je kar lesketal na soncu. Na trdi podlagi je dobrih 6 cm sreča, kar je za smučarje največji užitek. Smučarji drse enakomerno, kakor po maslu, nobena maža ni potrebna, smučiške like delaš igraje. Zadovoljni, razigrani in veseli so se vračali smučarji zvečer v Ljubljano. Zda je za smuko na Dolenjskem najugodnejši čas. Dom na Polzevem lahko sprejme pod svojo gostoljubno streho mnogo smučarjev, ki imajo v neposredni okolici idealna smučišča.

Vsa Ljubljana že govori o tradicionalnem

Obrtniškem plesu

ki bo

dne 14. januarja 1939

v vseh prostorih Kazine

Pokrbljeno je, da bo večer kar najbolj prijeten in pester. Ne zamudite prilike in nas počastite s svojim cenjenim obiskom!

— Za pobijanje stekline v naši državi. Steklina v naši državi se vedno bolj širi. V enem letu so ogrizle stekle živali, večnoma psi, mačke in volkovi nad 20.000 ljudi. Poleg moralne trpi država s tem tudi veliko gmočno škodo. Samo cepljenje proti steklini stane letno nad 2 milijona din. Vse to bi lahko odpadlo, če bi se izpolnjevale veterinarsko-policijske določbe zakona o pobijanju živalskih kužnih bolezni. V Jugoslaviji je okrog 4 milijone psov. Volkov je v naši državi zelo veliko. Na ozemlju vladarske banovine jih je okrog 10.000 in bali volkovi prenašajo najhujšo steklino. Potrebno bi bilo pokončiti vse pse, ki se klatijo brez gospodarjev okrog, obenem pa tudi vse volkove in šakale. Najvažnejše je pa, da bi se strogo izpolnjevale določbe zakona o zatiranju živalskih kužnih bolezni.

— Velik razmah našega letalstva. Naše letalstvo se zadnja leta uspešno in hitro razvija. Siroka javnost preze marsikaj važnega v napredku našega letalstva. Tako je tudi prezrla, da je naše letalo konstrukcije I. K. 2 z motorjem 860 HP v tej kategoriji najhitrejša letalo Evrope. Se zanimivejša je pa vest, da konstruirajo trije naši letalski inženirji Ljubomir Ilić, Kosta Simčev in Slobodan Zrnić novo lovsko letalo, ki bo letalo s hitrostjo 690 km na ura. To bo najhitrejša bojno letalo Evrope.

— Kredit za »mužerke točaje. Minister za telesno vzgojo naroda je v pogovoru z novinarji izjavil, da je dal 50.000 din za skakalnice v Planici, razen tega pa izdatno podporo za smučarske točaje. Ob enem je izjavil, da obžaluje, da so krediti že izčrpani, ker bi sicer lahko izdatneje podpirali zimski sport.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo stalno, deloma oblačno in precej mrzlo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Kumboru 12, v Dubrovniku 10, v Splitu 8, na Rabu 6, na Visu 5, v Mariboru 0,5, v Sarajevu -2, v Zagrebu in Beogradu -4, v Ljubljani -4,2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 769,7, temperatura je znašala -9,8.

— Pobegli družinski oči. Od svoje družine v Guncijah pri št. Vidu je odšel že pred dnevi 36letni Josip Reich, rojen v Roddergrubnu v Nemčiji, pristopen pa v Jurkičster v laškem okraju. Mož se je pred dvema letoma vrnil iz Nemčije, sedaj pa izginil in zapustil ženo in 5 otročičev. Pobeglega očeta zasleduje varnostne oblasti.

Sokol! Posečajte in podpi-
rajte Sokolski kino v Šiški!

— Svinje so ga v spanju do smrti ogrizle. 60letni zidar Anton Mateta v Banjaluki je prišel v soboto domov nekoliko vinjen, doma se je pa napil še slivovke. Popoldne je jel tožiti, da se počuti slabo in odšel je v hlev. Tam ga je našla pozneje žena vsega obgrizenega. Vse kaže, da je Mateta v hlevu zaspal, pa so ga v spanju pusiči ogrizli po vsem telesu.

— Po nesreči ga je ustrelil. V Sornboru se je pripetila v soboto zvečer težka nesreča, katere žrtev je postal 24 letni Kosta Ivčkov. Po starem običaju je vzel staro dvocevko in odšel k svojemu prijatelju Stevanu Radosavljevu. Prijatelj ga je prestrašil, naj mu da puško, da bi na Sveti večer streljal. Dal mu jo je in Radosavljev je puško nabasal. Slučajno se mu je pa sprožila in naboj je raznesel Ivčkovo glavo. Radosavljev je planil v hišo, kjer je kričnil: Ubil sem Kosta, potem se je pa nezaveščen zgrudil.

— V gozdu je smrznil. V gozdu blizu Osijek našli smrznjenega sodnega slugo Mihajla Osapoviča. Mož je odšel že v četrtek v gozd sekati drva, pa se ni vrnil.

Iz Ljubljane

— »Poročnik Rjepkin« v kinu Unionu je deležen aplavza navdušene publike pri sleherni predstavi. Kmalu že ni dosegel kak film takšnega uspeha, dolgo že ni bilo deleženo filmsko delo tako laskavih očen kritik, kakor naš čisti film »Poročnik Rjepkin«. Čehi so res mojstri v svojem filmu ter podajajo snov tako odlično, obenem močno in s takšnim okusom, kakršnega smo vajeni le pri Rusih in Francozih. »Poročnik Rjepkin« je film borbe za svobodo naroda, film slovankega bratstva. Krasni so prizori v katerih so izražena globoka legionarstva zavest zmage slovanke ideje in odrešenja slovanov iz avstrijskega suženjstva. Ganljivo je videti, da je tvegala smrt na vešalih, samo da bi prišel v domovino preoblečen kot ruski ujetnik, da bi po dolgem času zopet videl domovino, ženo in otroke. In ko ga je izdala iz ljubosumnosti bolniška sestra Nemica in ko mu je krvnikova vrv skoro že zadrnila vrat, ga je rešil zavodni štabni zdravnik Čeh z neuspelo operacijo, samo, da je sobrata trpina izrgal iz neusmiljenih rok avstrijske justice. V »Poročniku Rjepkinu« so prizori, ki jih običajno ne vidimo na filmskem platnu in zato se ni čuditi navdušenju in spontanemu aplavzu publike. Kino Union bo predvajal ta film le še nekaj dni, ker hiti s svojim sporedom; zato pa pravimo vsem, ki čutijo slovanstvo kri v svojih žilah: hitite z ogledom filma, ne zamudite tega sporeda!

— Josip Platner, Ljubljana, Šubičeva 3 daruje za mestne rezeve namesto cvetja na krsto blagopokojnega Josipa Verliča 100.— din.

— Pod okriljem Prirodoslovnega društva bo predaval jutri 10. t. m. v mineraloški predavalnici univerze g. univ. asist.

stent Jože Lassar o temi: »Življenje v jarkih ljubljanskega barja«. Zadelek predavanja ob 18. uri 15. minut.

— »Neposredna izročila suknja«. Trgovski potnik Viktor Furian, zaposlen v »Novi trgovini« na Tyrsevi cesti, je pred dnevi naročil krojaču Ivanu Stupcu v Dobu nov suknjo, ki mu ga je mojster prinesel v trgovino. Ker pa Furian ni našel v trgovini, je izročil suknjo neznanemu, katerega se je mislil, da je tam ušlešen. Neznane se je lepo zahvalil, naker je mojster odšel, rekoč, da se bo vrnil po denar kasneje, neznanec s suknjo pa je medtem tudi izginil. Mojster je »okodovan« za 500 din.

— »Tatvina kolesa. Iz veže št. 4 na Sv. Petra cesti je nekdo ukradel trgovcu Cirilu Pirnatu 700 din vredno kolo znamke »Standard«. Ukraden kolo je črno pleškano in ima tovarniško št. 40841.

Iz Kranja

Cenj. občinstvu naznanjam, da sem prevzel v najem staroznano kranjsko restavracijo

»PRI PETERČKU«

Potrulil se bom, da bom postregel gostom z izborno jedajo in prvovrstno pijačo. — Vljudo se priporoča

PAVEL KONČIJA

večletni plačilni na »STARI POSTI«

— Šahovski klub je imel občni zbor, na katerem je bil izvoljen naslednji odbor: pred. Frah A., podpred. ing. Povoden, tajnik Frah L., blag. Žerjav, gospod. Vidgar, kapetan Singer, odborniki Lieber, inž. Sko pal in Kos. V nadzorni odbor sta bila izvoljena dr. Šilar in K. Česenj. Nadalje je bilo sklenjeno, da znaša članarina 2 din, da bo omogočen pristop tudi manj premožnim. Igralna dneva bosta torek in petek ob 20. dalje v lovski sobi na Stari postji, katero je blagohotno dal na razpolago g. Lieber. Klub razpisuje kvalifikacijski turnir. Prijave se sprejemajo do vključno 13. t. m. Šahisti, včlanite se v klub.

— Poročila »ta se god. Danica Vart in g. Ivo Wendig. Oba poznamo kot vneta delavca pri Narodni čitalnici, zlasti z uspehi odskih nastopov. Čestitamo!

— Restavracija »Pri Peterčku« zopet odprta. Ena najstarejših gostiln v Kranju je po več letih zopet odprta vrata gostom. Mayerjeva gostilna je bila poznana širom Gorenjske po svoji ustrežljivosti. Še danes se ustavljajo in puščajo vozove na dvorišču številni obiskovalci gostilne »Pri Peterčku«. Sedaj je prevzel restavracijo dolgoletni plačilni iz kavarne »Stara postja« g. Pavel Končija, katerega ime jamči, da bo tudi odsele restavracija poslovala v zadovoljstvo vseh gostov.

Podružnica Društva sv. Cirila in Metoda v Kranju bo imela svoj redni občni zbor v ponedeljek, 9. t. m. ob 18. v gimnaziji v pritliku z običajnim dnevnim redom. Vljudo vabljeni vsi.

S filmskega platna

— Kino Matica: Kraljica Viktorija. Zgodovinski film iz londonskih atelejev o življenju kraljice Viktorije, ki je bila rojena pred 100 leti in zasedla 18 let stara prestol angleškega imperija po smrti strica Viljema IV. Kraljico Viktorijo igra Anna Neagle, njenega moža nemškega princa Alberta pa Adolf Wohlbrück. Oba sta ustvarila prepričljivo dva zgodovinska lika. Režiser se je držal zgodovinskih dokumentov, zato je film predvsem zelo zanimiv. Dogodki potekajo v resničnem zgodovinskem okolju, do potankosti je izvedena inscenacija v stilu iz časa kraljice Viktorije. Nekateri prizori so režisersko in igralsko dovršeno prikazani, na primer začetek ljubezni med mlado kraljico in nemškim princem. Enotne kompozicije v filmu ni, temveč samo sledi dogodek dogodka, kakor so si v resnici časovno sledili. Film je velik dokumentarčen in zgodovinski film; vredno ga je videti.

— Kino Union: Poročnik Rjepkin. Češko-slovaški film, ki zasluži, da si ga ogledajo vsi kinoobiskovalci. Pretresljiva je zgodba o češkoslovaškem legionarju ki se je boril v ruskih vrstah kot poročnik Rjepkin.

Ljubavne laži

KARL LUDVIG DIEHL — JUTTA FREYBE
KINO SLOGA, tel. 27-30

Zanimiva ljubavna drama mlade študentke, ki se zaljubi v svojega profesorja. Film, ki ga mora videti vsakdo!
Samo še danes in jutri ob 16, 19. in 21. uri

bil ranjen in ujet ter pripeljan v vojaško bolnišnico v Brno, kjer mu zagrizena sovražnica Čehov mlada nemška plemkinja Matilda reši življenje z oddajo krvi pri transfuziji. Prostovoljna bolniška strežnica Matilda pa tudi odkrije, da je ruski poročnik češkoslovaški legionar. Šef bolnice, ki ima tudi sina med legionarji, usmrti Rjepkina med operacijo. To stori zato, ker bi sicer junakovo življenje končal avstrijski rabelj. Glavne vloge igrajo priznani češki filmski igralci Borsky, Mandlova, Smolik. Genialno je prikazano življenje v vojaški bolnišnici z vsemi tragikomičnimi položaji, zavednost Čehov, mržnja tujcev do naroda, ki se je boril za osvobodjenje. Ne samo vsebinsko, tudi režijsko in igralsko je film pomembna storitev, uvrstimo ga lahko med najboljše češke filme.

Iz Slovenjgradca

— Župni sokolski tečaj. Za letošnji prednajišč tečaj mariborske sokolske župe je bil izbran Slovenjgradec. Tečaj bo trajal 8 dni in se ga udeležuje 14 tečajnikov odno- noma tečajnic iz posameznih edinic na področju mariborske župe. Tečaj je bil odprt na praznik sv. Treh kraljev in so otvoritvi prisostvovali razen slovenj- gradške starostre br. Ivana Rojnika še župni načelnik in načelnica br. Komac in s. Margučeva, župni tajnik br. Degen, in načelnik koroškega okrožja br. Veljak. Tečaj vodi župni prednjak br. Franc iz Maribora.

— Nesreča nikoli ne počiva. Včeraj in danes so prepeljali v bolnico zopet več ponesrečenec. 13letni sin trgovca Anton Pangerc iz Rečice je doma padel in si zlomil desno roko. Delavčeva hčerka Magda Simončič iz Hrastnika je padla pri sankanju in si poškodovala desno nogo. Viktor Osolnik, sintek posestnika iz Hotiča je padel pri sankanju in si zlomil obe nogi. 18letni tiskarski vajenec Franc Svetič je padel na smučanju in si poškodoval desno roko. — 7letna zidarjeva hčerka Stana Strajher iz Kamnika je padla med sankanjem in si zlomila desno nogo. — Na smuči se je ponesrečil 11letni Ivan Kastelic z Ježice. Zlomil si je levo nogo. Enaka nesreča je doletela prav toliko starega kipevničarjevega sina Ivana Nebca iz Ljubljane, ki si je zlomil na smuči desno nogo. — V bolnico so spravili včeraj tudi komaj leto staro hčerko kuharice Marijo Kovac, ki je padla z mlze na vroč štedilnik in se hudo opelila po obrazu in po rokah.

— Zadovoljni boste, ako se pravočasno naročite na novi letnik (25. knjigo) Ilustrirane revije »Življenje in svet«, ki bo izhajala v prenovljeni obliki in v povečanem obsegu. Zahtevajte prospekte in naročilnice pri upravi v Ljubljani, Alešev- čeva ulica 16.

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

V globoki žalosti javljamo tužno vest, da je preminul v 73. letu starosti po kratki mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, naš ljubi oče, stari oče, tast in stric, gospod

JAKOB PETEK

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo 11. t. m. ob 9. uri izpred hiše žalosti v Celju, Prešernova ul. 21, na pokopališče v Dramlje, kjer bomo položili dragega pokojnika ob 10. dopoldne k večnemu počitku.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek, dne 12. t. m. ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi v Celju.

CELJE, dne 9. januarja 1939.

ŽALUJOČA RODBINA PETEK
IN SORODNIKI.

Javljamo tužno vest, da je preminul gospod

Ivan Zorman

naš ravnatelj.

Pokoju bomo ohranili časten spomin.

Jugosl. društvo guma
»Engelbert« a. d.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Umrli nam je naš ljubljani soprog, očka, brat, stric in svak, gospod

Ivan Zorman

poslovođa

dne 9. t. m. po kratki bolezni v Domžalah.

Pogreb bo v torek, dne 10. januarja 1939, ob 4. popoldne izpred mrliške veže zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta) na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA — DOMŽALE, dne 9. januarja 1939.

Globoko žalujoči ostali.

ZAHVALA

Vsem, ki so nas v težki nesreči, ob smrti ljube žene, mame

Štefanije Bučar

soproge zastopnika tekst. tov.

Velikim, s namiz občutovani, poklonili kramne vence in šopke, jo spremili k večnemu počitku, najkrajšja zahvala.

Zalujoči mož in hčerki

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej Prekluci izjave beseda Din 1.— davek posebej

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

ZA VSAKO PRILIKO najboljše in najcenejše

Hubertus, povrsnik, perilo in vsa oblačila nudi

PRESKER

Ljubljana Sv. Petra cesta 14

SVOJI K SVOJIM!

Slovenici, pri izdelavi garderobe boste najbolj postreženi s sodilnimi cenami in specialnim delom moške in damske garde- robe v pariskem Modelsalonu »Brunswick«, Klavniška 22, Zagreb. 200

GOSTILNO IN TOČILNICO

z godbo, promet 60 do 70.000 din mesečno, takoj prodam zaradi odpolovanja iz Zagreba na lastno posestvo. Gostilna »Slavonija«, Zagreb, Tkalciceva 19. 197

KLISEJE

VEŠTARSTVO

JUGOGRAFIJA

SV. PETRA NAJ 23

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

PRAKTIKANTINJO

za zobotehnično prakso sprejemem takoj Stanovanje in hrana brezplačno. Pogoji: mala maturata, zdravo in pošteno dekle, ki ima veselje do dela. — Oferte s točnim opisom šole, starosti, poklica staršev in s svojo sliko na naslov Albina Forster, dipl. dentistka, Doboj, Vrbaska banovina. 199

PREDELAVCA

lesne stroke, izvežbanega v vseh lesoskladskih poslih, ev. kavicje z možnega, sprejemem za takojšen nastop. Ponudbe na Franc Hraštnik, lesna industrija v Sl. Konjicah. 201

VRTNAR EKONOM

uče mesto na gospodarstvu, kjer bi sam prevzel vodstvo. Mihielin An., Bukosek 3, Brežice. 201

KUPIM

MOTORISTI POZOR!

Kupim motor 250 — 350 cc štiritaktni, z električno razsvetljavo, v dobrem stanju, za gotovino takoj. Javiti se osebno ali pismeno: Mirko Rona, gost. Kuhar, D. M. v Polju 29. 198

KURILNOCEVNI KOTEL

(Rauchkessel) ležec ali stoječ, cca 15 m² kurilne plošče, pritisk najmanj 5 atm., kupim. — Steklarna Hrastnik. 200

KAPITAL

Najmanjši znesek 8 Din

Beseda 50 par, davek posebej.

URADNIŠKA IN ZASEBNA POSOJILA

v zvezi vezane štednje in brezplačnega zavarovanja na več- etno ugodno odplačevanje, do- bijo državni, samoupravni na- mesečni ter vpokojenci, ože- njeni brez porokov. Vse infor- macije brezplačno pri poobla- ščenju F. L. Klemen, Ljubljana Gosposvetska c. 10. Banka I. 213

Prodaja

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

NAJBOLJŠI TREBOVLSKI

brez prahu

KOKS, SUHA DRVA

I. POGACNIK

Bohoričeva 5 — Telefon 20-59

24. L.

RADIJSKI SFREJEMNIK

Philips, 510 a, Super, petcevn, malo rabljen, odlično sprejema vse postaje, ugodno prodam. — Polze se pri upravi »Slov. Na- rodac. 222

KLUBSKA GARNITURA

rvaja, usnjena, in črn kratak klavir ugodno naprodaj. Mari- bor, Prečna ul. 3-1. 202

ZENITEV

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

ZENITEV

Poročiti se želi dobra gospo- dinja in varčna kuharica, prid- na, brez dote, z dobrim in mir- nim gospodom v državni službi do 60 let. Ponudbe na upravo Sl. Naroda pod »Varčna gospo- dinja«. 220

POSEST

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

ENONADSTROFNO HISO z gostilno in gospodarstvom po- slojem ter lepo posestvo takoj prodam za 160.000 din. Poja- nila daje Ivan Ciglar, Reštanj, p. Rajhenburg. 203

DOPISI

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

SELJA

Ponedeljek devetnajeta ura — Eleiweisova cesta. 221

MLAD GOSPOD

z deželo s gotovino 2.000 Din želi znanja s mlado, diskretno gospodico, ki ima kakršnokoli obrt, vendar obrt ni pogoj. — Slika zaželena. Le resne dopise s polnim naslovom poslati na upravo Slov. Naroda pod šifro »Zvesta«. Tajnost strogo zjam- čena. 223

SAREK

čakaj 10. ob 2. 224

ZDRUŽENE PAPIRNIC VEVČE, GORIČANE IN MEDVODE D. D. V LJUBLJANI javljajo v imenu svojega upravnega sveta, ravnateljstva in osebja pretresljivo vest, da je predsednik njihovega upravnega sveta, gospod

ALOJZIJ VODNIK

industrijalec, predsednik Ljubljanske kreditne banke, član uprave številnih industrijskih delniških družb itd.

danes preminul.

Velezaslužnega predsednika, ki je razvoju in napredku naših podjetij posvetil neumorno in požrtvovalno svoje sile, ohranimo v trajnem in neizbrisnem spominu.

Ljubljana, dne 9. januarja 1939.

UPRAVNI SVET, RAVNATELJSTVO IN URADNIŠTVO LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE sporoča žalostno vest, da je 8. t. m. preminul gospod

ALOJZIJ VODNIK

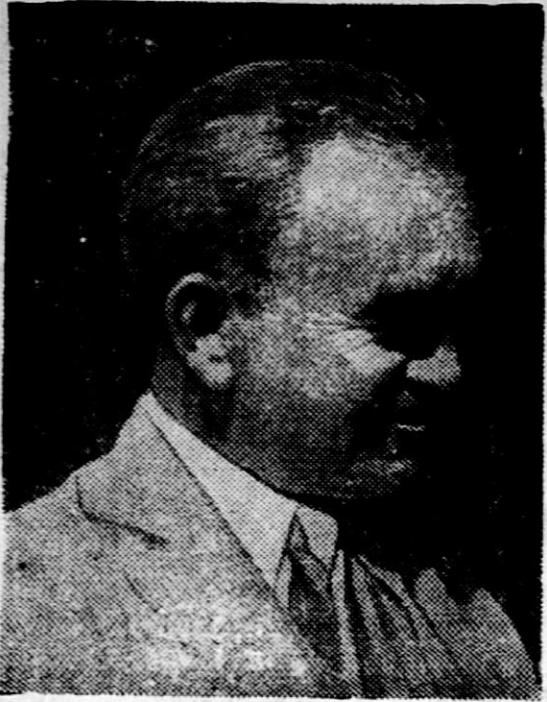
industrijalec, predsednik Ljubljanske kreditne banke, predsednik Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d., član uprave mnogih industrijskih podjetij itd.

Pokojnik se je udeleževal polnih 33 let v upravi našega zavoda ter je bil njegov večletni predsednik. S svojimi velikimi izkušnjami, z izredno vztrajnostjo in delavnostjo je bil našemu zavodu v veliko oporo ter najboljši svetovalec in voditelj, za kar mu ohranimo trajno hvaležen spomin.

V LJUBLJANI, dne 9. januarja 1939.

21 let po nedolžnem v ječi

Delavski voditelj Tom Mooney je bil v soboto izpuščen

Iz Kalifornije prihaja vest, da je bil v soboto izpuščen iz ječe delavski voditelj Tom Mooney, ki so ga po 21 letih pomolili. Mooney je bil junak velikega političnega procesa, ene najbolj razburljivih in največjo senzacijo vzbujajočih dram, kar jih pozna delavski pokret Zedinjenih držav. Javno mnenje vsega sveta je bilo pred 21 leti prav tako razburjeno, kakor svoj čas v znanem primeru Sacco in Vanzetti. Njuna tragedija se je zaključila z usmrtnitvijo na električnem stolu.

V juliju 1917 je bil izvršen v San Franciscu atentat. Padlo je 10 žrtev, 40 ljudi je bilo po ranjenih. Neznani atentator je bil vržen bomba na ulico v trenutku, ko je velika množica demonstrirala proti udeležbi Amerike v svetovni vojni. Bomba naj bi bila odločen protest proti navdušenju ameriškega prebivalstva za vojno. Kot atentatorja je policija označila Toma Mooneya. Zaman si je prizadeval dokazati, da je bil v trenutku atentata dober kilometer daleč od kraja, kjer je bila vržena bomba.

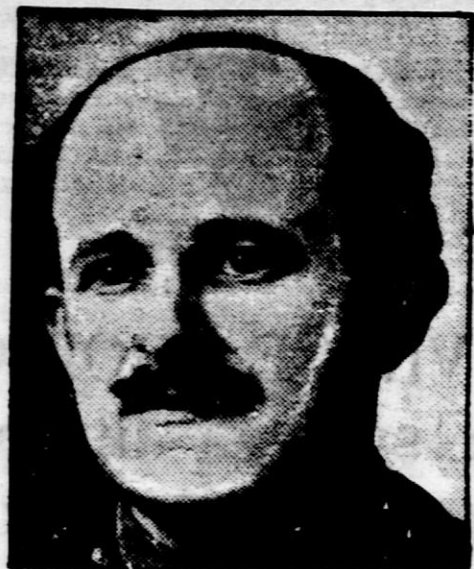
V obravnavi je igralo veliko vlogo mnogo drugih, javnosti malo znanih okolištin. Čeprav za krivdo ni bilo zadostnih dokazov, je porota obsodila Toma Mooneya na smrt. Električnemu stolu je ušel le za las in smrtno obsodo so mu pozneje izpremenili v dosmrtno ječo. Od tistega dne se je Mooney s svojimi prijatelji neprestano boril za obnovitev procesa. Leta 1918 so prinesli njegovi zastopniki celo fotografirane dokumente dokazujoče, da je stal Tom Mooney v trenutku atentata s svojo ženo na strehi poldrugi kilometer oddaljene hiše. Toda vrhovno ameriško sodišče je revizijo procesa odklonilo. Leta 1920 je vrhovno sodišče države Kalifornija zopet hotelo Mooneya pomilostiti. Njegova nedolžnost je bila že povsem dokazana, toda sodniki so uporabili vse formalne nedostatke, da bi obnovitev procesa preprečili ali vsaj zavlekli.

Mnogi kandidati na mesto kalifornijskega guvernerja so obetali izpustiti Toma Mooneya iz ječe. To je obljubil tudi znani pisatelj Upton Sinclair, ko se je potegoval za mesto guvernerja. Enako obljubo je dal demokratski kandidat Olsen, ki je pridobil s to obljubo mnogo bivših Sinclairovih pristavev. Osenju se je lani posrečilo to, kar je poprej spodbudilo Sinclairja. Postal je namreč guverner države Kalifornija in kot demokratski kandidat je prvič v zadnjih 45 letih porazil republikanskega kandidata. In guverner Olsen je svojo obljubo izpolnil. Ameriški Dnevnik, kakor so svojčas nazvali Mooneya, je po dolgih 21 letih končno prišel iz ječe. Kamor ga je bila spravila pomota slepe ameriške justice.

Visoka odlikovanja in povišanja v Angliji

Štirje novi člani zbornice lordov — Priznanje za zasluge med krizo v septembru 1938

Za novo leto je angleški kralj odlikoval celo vrsto odličnih predstavnikov angleškega javnega življenja. Med njimi tudi nekaj takih, ki so dobili priznanje za zasluge med krizo v septembru lanskega leta. Štirje javni delavci so bili povišani v

Novi lord Hankey

lordi in bodo odsej člani zgornje zbornice. Prvi med njimi je bil Maurice Hankey, bivši tajnik vlade in odbora za narodno obrambo. Sir Hankey je bil mozek nekaterih angleških vlad in v angleški politiki je igral vlogo, zaradi katere bi ga

lahko imenovali »siva Eminenca«. Širši javnosti skoraj neznan je odločil ta mož o vseh življenjskih vprašanjih Anglije in vse vlade so brez oklevanja in z zaupanjem poslušale njegove nasvete.

Drugi odlikovanec je sir Arthur Greer, bivši predsednik vrhovnega upravnega sodišča. V zbornico lordov prideta še sir Lawrence Philipps, eden najbogatejših lastnikov parnikov in Cecil Harmsworth, blaginjak angleške organizacije tiska ter bivši poslanec liberalne stranke. Oba sta rejsa Philippsova brata sta tudi postala lorda. Najstarejši Harmsworthov brat je bil po znani novinarski magistat Northcliffe, po katerem je prevzel vsa njegova podjetja srednji brat znani lord Rothermer, ki je zdaj glava rdbine. Admiral lord Chatfield, ki je odšel v pokoj v septembru in učenjak sir James Jeans, sta dobila odlikovanja za zasluge — Order of Merit. V seznamu odlikovancev, ki jih je okrog 900, so tudi uradniški angleškega radia ter člani diplomatike službe, ki so igrali veliko vlogo v razburljivih dogodkih pred münchenskim sporazumom. Zelo visoko odlikovanje je dobil znani Ashton Gwatkin, ki je spremljal ministrskega predsednika Chamberlaina na njegovih poletih v Nemčijo. Za eno stopnjo nižje odlikovanje sta dobila sir Aleksander Cadogan stalni podtašnik za zunanje zadeve in sir Neville Henderson, angleški poslanik v Berlinu.

Zavod za javno mnenje v Ameriki

V Ameriki je nastala nova veda, ki pomeni začetek druge velike dobe novinarstva

Javno mnenje je v demokracijah država zelo važna socialna sila. Misljenje ljudi postavlja in odstavlja vlade, začena in končuje vojne, daje smer morali, ustvarja in uničuje junake. Zato je razumljivo, da se državniki, učitelji, novinarji, trgovci in učenjaki zanimajo za novo vedo o javnem mnenju, ki je nastala nedavno v Ameriki. Nove metode ki jih uveljavlja ameriški zavod za javno mnenje, so vzbudile veliko pozornost, odkar se je pokazalo, da so njegove napovedi glede javnega mnenja od 90 do 99% točne.

Glavno delo te nove metode je zbiranje glasov. Njeno načelo je, da lahko z ugotavljanjem mnenja razmeroma neznanega števila ljudi, določimo mnenje vsega prebivalstva. Skrivnost tega novega načina zbiranja odnosa ugotavljanja javnega mnenja niso številke. Statistiki so že opetovano dokazali, da nam nudi nekaj tisoč dobro izbranih volilcev točno sliko mišljenja milijonov ljudi. Skrivnost je v načinu, po katerem izbiramo volilce za zbiranje glasov. Če hočemo imeti za nesljivo merilo javnega mnenja, moramo pri zbiranju glasov misliti na vse politične stranke, ne bogate in siromašne, na stare in mlade, moške in ženske, meščane in kmete, na vse verske pobožnosti, skratka, na vse volilce brez izjeme. Dalje moramo te tipe vrednotiti po številčnem zastopstvu med volilci. Izbrati moramo volilce po malem, ki bi reprezentirali stalnice večje celote. Če se držimo teh načel, razdelimo za proučevanje javnega mnenja iz-

brane volilce v iste idejne smeri, ki karak-terizirajo vse volilce.

Po tej metodi, uporabljeni pri zadnjih ameriških volitvah in za odgovor na razna vprašanja so prišli do nekaterih zelo zanimivih napovedi. S tem se ujaša nova vrsta novinarstva. Doslej so listi pisali kaj ljudje delajo, o njihovem sportu, trgovini, notranji in zunanji politiki, o porokah, rojstvu in umiranju, zdaj pa prinaša nova tehnika začetek druge velike dobe novinarstva. V bodoče bodo listi pisali tudi o tem, kaj in kako ljudje mislijo.

Dosedajni uspehi kažejo, da zavod za javno mnenje sicer ni nezmotljiv, da se pa nikoli ne zmoti v napovedih za vso Ameriko. V kraje, kjer napovedi ali v napovedih za eno samo državo je pa napovedoval v zadnjih treh letih v 90% primerih točno. Tako je napovedal ponovno izvolitev newyorškega župana LaGuardia. Rooseveltovo zmago leta 1936 je zavod napovedal do 94% točno, zmotil se je samo v napovedi za šest držav. Točno je napovedal, da bodo tri države (Maine, Vermont in New Hampshire) odločno za Landona. Napovedal je, da bo dobil socialistični kandidat Norman Thomas 0,9% glasov, dobil jih je pa 0,4%. Če bodo bodoče napovedi enako zanesljive, kakor so bile dosedanje, se bo razvilo napovedovanje razvoja javnega mnenja na enako vedo, kakor je kemija ali medicina. Če ne drugega, bo ta metoda vsaj pomagala politikom in državljanom, da bodo lažje spali.

Z opijem osvajajo Japonci Kitajsko

Opij v japonskih rokah je ostro nabrušen meč, visoč nad najvažnejšimi deli Kitajske

Kamor se oko ozre povsod dozoreva polagoma na vročem solncu nova letina krasne cvetlice, pokrivajoče subtropske ravnine in gričevje notranje Kitajske. Lahen vetrnik maje neskončno morje rdečih, žoltih, belih in nežno rjavih makovih cvetov. Krasna roža in vendar se iz nje izdružuje eden najstrašnejših strupov Opia metla Kitajske, uničujoč polagoma toda neizprosno dušo naroda bo po vseh znakih sočet zadnji činitelj v kitajsko-japonski vojni.

Neizmerno obsejna in dobičkanosa trgovina s tem mamilom je bila najbogatejši vir teh dohodkov Kitajcev in Japoncev. Kitajska nujno potrebuje 100 milijonov dolarjev, ki bi jih dobila za opij, če bi mogla letino pospraviti. Toda kitajski trg je zdaj močno omejen. Največji konzumenti opija Shanghai, Tienjin in Peking so

zdaj v rokah Japoncev. Sirov opij se ne da kaditi. S posebnimi napravami ga najprej zgneto v kroglice, v obliki pilul. Kroglica se nabode na dolgo iglo in drži nad plamenčkom posebne luči, da postane siva. Tedaj je godna za kajno. Pipa za opij ima dolgo, votlo cevko z eno odprtino, kjer se pritrdi kroglica.

Če hoče človek živjeti vso slast opija mora biti tudi okolje temu primeren. Doma ali v boljši kadičnici ostane kadilec na otomani ali v postelji. Kadilec opija pokada nekaj pip, potem pa spi dve do tri ure. Otrpela telesa in upadlih lic so tudi kadilci železne volje, ki temu strupu ne podležejo povsem. Mnoge matere dajejo svojim dojenčkom majhne količine opija, da nehajo tuliti. Opij je močno omajal moralno opozornost kitajskega naroda.

Zdaj je postal zelo učinkovito orožje Japoncev.

Dohodki od prodaje opija so omogočili mnogim kitajskim generalom voditi državljansko vojno skozi cela desetletja. Če je hotel Cangkašek zedniti Kitajsko, je moral najprej obvladati tržišče opija. V vsaki pokrajini, kjer je imel vpliv, je proglasil prodajo opija za državni monopol. V takih pokrajinah kaja opija ni prepovedana. Kadilec kupi listek, ki mu daje pravico kaditi opij skozi vse leto, v katerem naj bi se kaj odvadil. Če se ne odvadi, dobi nov listek in sicer za pol leta, potem pa za tri mesece. Potem lahko kupi nov listek še za enoletno zdravlino kuro.

Uspehi teh ukrepov so se pokazali pred vojno samo v dolini Jance, kjer je bila deloma lažja kontrola, na drugi strani so pa življenjske razmere neprimerno boljše. Premožni Kitajci namreč kažejo, da iz zaradi vojne in težave v krajih, kjer se opij prideluje, je tako poceni, da si ga lahko privoščijo tudi najsiromašnejši kuliji. Opij je cenejši od cigarete. Mnogi modernizirani Kitajci vam odgovore na vprašanje, zakaj ne kade opija, da bi se sramovali. Toda kaj pomaga peščica teh mladih ljudi v primeru z milijoni strastnih kadilcev opija?

Opij je eno glavnih orožij Japoncev v vojni proti Kitajski. Zdaj dobi v Mandžukuu opij v vsaki trgovini in vsakdo ga lahko kupi. Milijoni farmerjev goje mak. To donosa Japoncem trojni dobiček: davke od pridelovanja opija, davke od njegove prodaje in propadanje kitajskega naroda. Japonci so imeli organizirano trgovino z opijem že pred vojno in mnoge trgovine so bile v rokah Korejcev. Ti itak prodajajo tudi vsa druga mamila. Heroin je zelo poceni in pogosto vidimo na ulicah fantiče steklenih oči. To je znak, da so uživali heroin v Nankinu, kjer so Japonci uvedli svoje metode, znaša dobiček od trgovine z opijem nad 5.000.000 kitajskih dolarjev mesečno. Vsi ti milijoni gredo v japonske blagajne in pomagajo osvajati Kitajsko.

Kitajska vlada nujno potrebuje svoje bive dohodke od trgovine z opijem. Kitajci imajo še velika polja opija v krajih, ki jih Japonci še niso zasedli. Toda z zavzetjem Hankau so izgubili Kitajci tudi možnost spraviti opij na trg. Zato si kitajska vlada prizadeva obnoviti svojo trgovino z opijem, da bi morla z dobičkom napolniti svoje prazne blagajne. Opij v japonskih rokah je ostro nabrušen meč, visoč nad najvažnejšimi deli Kitajske. Ta meč zadaja zdaj odlični udarec zadnjim naporom Kitajcev, da bi osredotočili svoj odpor.

Vojna taktika in sreča

Nemški pisatelj Frank Thiesse je napisal zanimivo knjigo »Tragedija pri Čušimi«, v kateri opisuje rusko-japonsko vojno, zlasti zaključno bitko. Od te bitke vodi ravna pot k sedanjemu položaju. Thiesse obravnava v svoji knjigi zlasti vojno taktiko in srečo. Taktične napake, ki jih nasprotnik ne izkoristi, bi ne smele nikoli odločiti pri presojanju poveljnikov osebnosti. Admirala Togo je začel bitko pri Čušimi z zelo preudarnim manevrom. Roždevski ga ni mogel izkoristiti in zato ga Togu ne smemo očitati kot napako. Tudi taktika Friedricha Velikega ni bila vedno brezhibna. Pri Torgau bi bil lahko Daun uničil osamljeni Cietenov zbor s protunapadom in izid bitke bi bil čisto drugačen. Daun se je bil pa zmotil glede števila pruske vojske in se umaknil. Zato Friedrichova taktika ne previdnost ni bila napaka, kajti ta napaka je imela za posledico zmago.

O vrednosti umetnine ne odloča uspeh. V politiki in na bojnem polju pa odloča samo uspeh in nič drugega. Tu je sreča dokaz sposobnosti. Moltke je imel pri Krajevem Gradcu srečo. Če pogledamo to bitko teoretično, se lahko prepričamo, da bi bil izid lahko drugačen. Ko ga je neki novinar opozoril na to, je Moltke odgovoril: Sreča ima konec, konec vedno samo tisti, ki je sposobnejši. V rusko-japonski vojni so imeli Rusi v odločilnih trenutkih vedno srečo. Sreča je bila na strani Japoncev.

IZ ZENITVENEGA URADA

— Če želite inteligentno ženo, vam toplo priporočam tole gospodino. Ona je pravi leksikon.

— Da, samo nekoliko prestara izdaja.

NESREČA NA ŽELEZNICI

— Ali si že kdaj doživel železniško nesrečo?

— Seveda sem jo. Nekdaj sem v predoru namestu dekleta poljubil njenega očeta.

TAKTIK

— Očka, ali je res, da se nič na svetu ne zgodi prvič, da se vse ponavlja?

— Res je.

— Ali se pa spominjaš, da si nekoč pravil kako so te zapodili iz šole.

P. W.:

V zelenem pecku

roman

Carter se je spomnil kako so v taborišču slišali in poslušali zvoke indijanskih bobnov. Odmevalo je sicer kakor da so nevidni bobnarji obkolili vse taborišče in vendar so zvoki prihajali z drugega brega. Indijanski čolni ob napadu mu je šinila nadenkrat v glavo. Roka s kosom lesa se je iztegnila in Carter je zarisal na drugem ramenu jezera križec. Nekje v teh krajih mora biti indijanska naselbina. Torej se ni bilo vse izgubljeno. Treba je iti po bregu.

Srečen, da je prišel na to misel, je planil pokonci. Začutil je pa lakoto. S cigareto jo preežnem, je pomislil in zamahnil z roko. Potem se je pa spomnil, da že petnajst ur ni imel skoraj ničesar v ustih. Zato je odšel z brega, brž je zakuril ogenj in po dveh dneh si je skuhal v razbiti škatlici, kjer je bilo nekoč kondenzirano mleko, malo tople jedi. Obžaloval je, da ni vzel s seboj več jestvin. Kmalu moram priti do indijanskega taborišča in potem najbrž ne bom mogel rabiti puške, da bi streljal divjačino.

Jed je vrnila Carterju še ostanek samozavesti. Govoril je glasno sam s seboj in bil je vesel, da sliši vsaj svoje besede. Pri tem je razmetal žerjavico, vzel nož in krenil naprej.

52

Veroval je zopet vase, veroval je pa tudi, da bo sta mladenič in polkovnik rešena.

Ko se je polkovnik Morris osvestil je bil prvi, ki ga je zagledal Gray. Mladenič je sedel na robu nizke postelje in z mokro cunjjo je brisal polkovnikov obraz.

Polkovnik Morris se je nemirno premaknil. V glavi mu je šumelo. Čutil je kako mu bije kri v sencih. Bil je še vedno zelo slab, toda tista topla bolečina, ki jo je čutil prej v glavi, je bila izginila.

— Halo fant, ali je vse v redu?

Bledi mladenič se je izognil odgovoru. Ležite mirno polkovnik Bolni ste.

— Motiš se fant, tako dobro se nisem že davno počutil. Kje so Marson, Goodley in drugi?

Mladenič ni odgovoril. Polkovnikove oči so zablodile z bledega mledenicevega obraza po okolici.

Zagledal je več na hitro roko pripravljenih kolov in iz trave spleteno steno.

— Kje pa smo? Ali sva se vrnila iz pragozda?

Mladenič je povesil glavo, odgovoril pa ni.

Spoznal je, da polkovnik Morris ne sluti kaj se je zgodilo v zadnjih urah.

Povej fant, kaj se je zgodilo z Marsonom, Goodleyem in Wilsom? Ali so mrtvi?

Pisana zavesa se je odgnila še preden je mogel polkovnik spraviti iz mladeniča odgovor. Pojavil se je visok Indijanec. Ozrl se ni niti na mladeniča, niti na polkovnika.

Vstopil je tiho, kakor da v kolibi nikogar ni. Molče je postavil pred ujetnika na tla dve skledi z

jedjo in se umaknil k steni. Pri tem je nepremično zrl v tla in stal na prsih prekrizanih rok. Bilo je jasno, da bo tako dolgo čakal v kolibi, dokler se ujetnika ne najesta.

Mladenič je bil skoraj vesel, da je bil tako moten v neprijetnem pogovoru. Hitro je vstal, vzel eno skledo in jo podal polkovniku. Bila je nekakšna zelenkasta juha, dišča še precej prijetno.

Polkovnik je zamišljeno segel po skledi in popil juho.

Mladenič je sledil njegovemu vzgledu. Pri tem je pa vzel skledi in ju izročil nepremično stoječemu Indijancu. Le-ta je pa stal liki kip in ni iztegnil roke po njih. Mladenič je spoznal kaj to pomeni in postavil je skledi na tla.

Sele tedaj se je Indijanec sklonil, pobral skledi in odšel iz kolibe.

— Ali sva ujeta? je vzkliknil Morris.

Mladi Gray je prikal.

Polkovnik je za hip zatisnil oči in molčal.

— Kaj se je zgodilo z drugimi? Ali so mrtvi? Govori vendar!

— Ne — njim se godi dobro, samo midva sva ujeta.

— Kako se je moglo to zgoditi? In kdaj se je to zgodilo?

Mladenič je spoznal, da je dogodke zadnjih dni polkovnik preživel v vročici in da mu niso zapustili nobenih spominov.

Polkovnik je tudi sam opazil, da so vrzeli v njegovem spominu in brž je dejal:

— Fant spominjam se, da sem letel z Goodleyem,

vem, da sem vama mahal v slovo. Ko je letalo odletelo, je prišel vihar ali kaj? Kdo me je ranil? Pri-poveduj mi vse.

Mladenič je jel pripovedovati vse po vrsti: o napadu Indijancev, o smrti kapitana Wilsa, o povratku letala in o tem, kako sta on in Goodley posegla v bitko.

— Bili ste ranjeni in v vročici se je vam bledlo. Drugi so odšli iz taborišča in jaz bi bil moral ostati pri vas na straži. Zaspali ste. Odšel sem za hip iz šotora. Ko sem se vracal, ste bežali v pragozd in kričali da nas morate rešiti.

Nekaj kakor spomin je šinilo polkovniku v glavo.

— Da, spominjam se, da sem se bal za vas, ne vem pa, kdaj in kako.

Mladenič je potem pripovedoval, kako so ju napadli in ugrabili. Končal je svoje pripovedovanje in v kolibi je zavladala tišina. Samo od zunaj iz taborišča se je slišal v presledkih pogovor.

— Kapitan Wills je torej mrtov. O, to dobri stari dečko! — je dejal polkovnik po kratkem molku.

— Kako dolgo sva že tu?

— Sele pred dvema dnevoma so naju privlekli sem v indijansko naselbino. Zaspal sem takoj od utrujenosti, moral sem vse popoldne do večera hoditi po pragozdu. Mislim, da so vam Indijanci obvezali rano, kajti ko sem vas zadnjič videl, se spominjam, da ste imeli na glavi belo obvezo.

Polkovnik je dvignil roko k sencu. Dotaknil se je s prsti rane in obraz se mu je skrivil od bolečin.

— Rana me še vedno peče, kakor ogenj, mislim, pa, da se je že zacelila.